

CENTRAL LIBRARY
AHMADIYYA MOVEMENT IN ISLAM
10610 JANE ST.
MAPLE, ONTARIO

WUÐU KPÀ BÈ SÒ MÚ HWÈ
KÒWÁÐÁÀNÒ MÚÈ

**SELECTED VERSES OF THE
HOLY QURAN**

Translation into Bassa Language

CENTRAL LIBRARY
10610 JANE ST.
MAPLE, ONTARIO

Published by
**ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS
LIMITED**

© 1989 Islam International Publications Ltd.

ISBN 1 85372 276 6

Printed by Raqem Press
Islamabad, Sheephatch Lane, Tilford, Surrey, U.K.

Múan-kpá wè vèné kpa-dè bá Àmàdíyà nyò séén nià bódó-kpàà gānáo kōe dyíe.

Nyò miòòn bíqíi dyà dyà ɔ kè dé Zùùn-dè xwáqáán zà zà mú, bó Àmàdíyà Músíqíi-nyò séén b́é wa qáa wa miòòn tò dé céé-dè nyu nyu kpa-dè m̀à “KALIMA TAYYEBAH” ɔ kè q̀èd̀èèn-d̀èd̀èèn b̀è wa b́éq́éé j̀èe, wa ẃ b́é wa ké wa gba-kà kp̀ɔ́ dé g̀à dyé dyé mú; ɔ kè nyò b̀è b́é wa m̀òòn q̀à mé b́ó Áq̀à j̀èe, wa b́éq́é z̀ùùò ní.

WUÐU DA ZÀ ZÀ

Nǎbà

1. Ádà—Gèdèpòò	1
2. Ínjà 6è	5
3. Mú-Hwè Kòwáqáàn	7
4. Pódófè, Ðe mu kpáàn wěe cē-nyò 6è.	10
5. Esánáàn mú Hwè Pódófè	15
6. Bie-6ie	18
7. Tónò mú kpá kpá	19
8. Wíqí peqe peqe qé Ádà mú	20
9. Mékà mu mu kè Kàbáò (Gèdèpòò gbòò)	23
10. B5 Hwèèn-hwèènò wáqá wáqá	25
11. Ðèen-qè kè qe-gbà	27
12. Esánámi, wíqí jè gbo gmò gmò	31
13. JIHAD—Ádà jè v̄ v̄ v̄nè	32
14. Jáā-po-nyò 6è wa dyí sédèèn-qè kè wa kpeqe	35
15. Kpé 6èèn w̄ 6è 6ó gàa kè màa 6è bìi	38
16. Kpāná 6óíí po po	40
17. Ðe 6è mu kpáan wěe cē cē	42
18. Dyéqé gboi kpa qè bá toqo k̄ jè dyie	45
19. Baà-6aà 6è	47
20. Mú hwè Kòwáqáànò wuq̄u kpà méné méné 6è	49

DYUÀ WÙÐÙ BÈ

Vòesi sòèn dé mú hwè Kòwáqáànò múe bédé xwíniín fèén-xwa kè dyí dyuò-dè ké ɔ jù ké de-gbò dè-nyò dò dyi Kòwáqáànò wuquun zà dé ɔ xwa cèè cèè múin, fònnò hwòqò díe bè bá ɔ xwíniíno dyie à bèen dée dyée. Bó de nià kee qeen nyee vòesi dò dòo nyu kpo bè ɔ sò dé kpo venè dyuáqòo múe bè ɔ bédé hwiè pàqà bè bédé xwíniín bè viè ke. Dyiin dé hwiè bè nà kee múe, cèè-dè sò vòesi dò múe nyu de dyuáqò bè ɔ nyuá dé vòesi bèò kè dúqú-kpá bèò gboe, mú. Bè ɔ kè wuqu dyí zìàn zìàn bè ɔ bédé wáká pàqà kee ké hwòèn.

Đé de nià kee múe, de sò bè nià dé kòèn nyee fèèn xwa:

iiA. Hwè bè ɔ wuqu kà kò dò mú po po ké nyu mú ma kà kè jàā-po kà kee, xwa cèè cèèò bèèn gbo kpá-kpá toèn dòn bè ɔ kè hwièò dò xwíniín mu bè ɔ kè gbo kpá kpá tò bó cèè-dè xwíniín tò jè, bè ɔ bédé wáká pàqà ké ɔ bā dé ɔ xwíniín bèò mú kà mú-hwè kòwáqáan nià ke. ɔ kò jè ɔ se xwa fèén bè à kèe jàā po kà ɔ wuqu kà kò dò mú po po sò dé Mú-hwè Kòwáqáànò múe bèèn xwíniín jèè kè cuò-wùqù sò dé ɔ dúqú-hwiè-cuò múe toè. (Áwáqábi) dé ɔ wuquun zà-nyò bèò gbo.

iiB. ɔ kàma mú miònn kà ɔ nyuá kòèn zaan kíin nye, bè m kè vòesi bè dé Mú-hwè Kòwáqáànò mú zà bè ɔ ké dyí tèmèèn de jù, bè ɔ cè jii-kò-nèèn-dèò jè ké ɔ poèn hwiqii kà jii-kò-nèèn-dè qàa gāa kè jii-kò-nèèn-dè venèò bèèn gbo muèn ke.

ɔ dyí tèmèèn-dèò vòesi wè dyi Mú-hwè Kòwáqáànò miònn niin vòesi bèò mú sò ní, wa dúe dyí bó Mòhámè niin biè-bièò bá ɔ dyii qú qú kè ɔ kómó-dè bè bíqii mu-mu kà ɔ nyuá dyuá mue dé Kòwáqáànò mú. Kùà nià kee bèèn ma xwa kuè bó nyò kò jè wa cèā ke, Đe nà kee mò nyònn-dyu fèè jè cè-cé bè ɔ sòèn dé Mòhámè niin biè-biè bāa dyii-qú-qú kè kómó-dè bíqii mu-mu bè ɔ beea dyi sòèn dé Mú-hwè Kòwáqáànò múe, bè ti dò baqain ɔ zaain jii-kò-nèèn-dèò daa.

ɔ jèe, ɔ jù ké à dyi bóqò-kpāa nyò jì kà bè wa po wuqu-dù kò-kò bè ké wa cí dé nyaà-nya de kò kò bè múe wa jàā jè hwiqii poèn kà wa seè ti dò bédé bè wa ké gāa cèè-dè kpò nà kee cè ní; ɔ mò fúà-dè dé à gbo bá qea dyí. Jāā, ɔ mò nà-di, kà zò táaziiin baqa-buè sè hĩnye qà zi ké mú-hwè Kòwáqáànò sèè wuqu-dù kò kò 65 mú cèè kà Báòò mònn bè ɔ bédéà 1808, kà Báòo-nyò bè nyuá cèe ke.

Đé de bè nià dé dyie múin gmòen-gmòen múe, toqo-kò gānāa dyí bá kpòò mòà Àmádiyà Músiqíin mō Meèn kà baà nyò bèò niin cí-naañ qāa dyí qábá dé hwòqò fúà-fúà kè kpéen dyé dyée niin kùà bè wa ké dye Mú-hwè Kòwáqáànò bóqò-kpāa wuqu-dù kò-kò kpáqá-nyò sò baqa-buè mú po, bó zò mòà 1989 bè ɔ muà Àmádiyà-nyò bèò dyi dè zò hōdèqè jūnn wè.

Bó dycà kōen nyee, qe dyivō vō qò qà ni bē Mú-hwè Kòwáqáánò, ɔ qò-wè, ké nyɔ bē poà wuqu-dù kò-kò bēe gbo mu kà bē à ni ti dyéen bē ɔ wuqu kà kò qò mú po po ni dyuá muen ke. ɔ ké nání dyí séqéén kàa, da za wuqu-kpò bē b́á Mú-hwè kòwáqááno vòesi bē dyie qà gá bē ɔ ké Esánámi tēmèèn-qè bē mɔo kīin-kīin nyee nyɔ bē m̀à wuquun zà nyò bē bē wa dyuòà hwòqò-qè wè dyí b́á Esánáam dyi mɔo wa seà qe qò b́á ɔ dyie dyí dyuòe.

À dèè hwòqò kō ké à ni baàn kà bē qe gbo vō-vō nà kee mu f̀onò hwòqò mú niin, ké ɔ mu ni ní-ná tòo m̀sen nye, ɔ mu hwòqòe m̀-ò-qè qie qò tòon bē dyí gm̀ò gm̀ò gánà qò ké ni qè Mú-hwè Kòwáqáánò mú mɔo dyi tēmèèn-qè hwè gbo Hwèèn hwèènd.

Vòesi bèò ni bē wa ké da-zà-wùqù kpa-qè bèà kōèn bááin:—

1. Áqà—Gèdèp̀òò
2. Ínjà b̀è
3. Mú-Hwè Kòwáqáán
4. (P̀òq̀òf̀è) Ðe mu kpáàn wēe cē-nyò b̀è
5. Esánáan mú Hwèè P̀òq̀òf̀èò
6. Bie-bie
7. Tónò mú kpá kpá
8. Wíqí pèqe pèqe qè Áqà mú
9. Méka mu mu kè káábàò (Gèdèp̀òò gbòò)
10. B̀ò Hwèèn-hwèènd wáqá wáqá
11. Ðèen-qè kè qe-gbà
12. Esánámi, wíqí jè gbo gm̀ò gm̀ò
13. JIHAD—Áqà jè vō v̀ò vèè
14. Jáa-po-nyò bèò wa dyí séqéén qè kè wa kpeqe
15. Kpé b̀èèn ẁò b̀è b̀ò gáa kè máa b̀è bii
16. Kpáná b̀òéí po po
17. Ðe b̀è mu kpaàn wēe cē cē
18. Dyéqé gboí kpa qe b́á todo kō jè dyie
19. Baà-baà b̀è
20. Mú hwè Kòwáqááno wuqu kpà méné méné b̀è

Ðé Áqà j̀à-jè múe, Mú hwè Kòwáqáánè qà wuqu-dù kòqò b̀è nià kee mú kpá dyiin qè Àmádídya Músiqíin kpòò mú:—

Bèèngáqí, Dèni, D̀òci-wùqù, Xwi-wùqù, F̀átíin-wùqù, Fijlèn-wùqù, Fánásà-wùqù, Jáma-wùqù, Gómúki-wùqù Háwúsà-wùqù, Híindí-wùqù, Indónisiá-wùqù Ítáqíen-wùqù, Kikúdyù-wùqù, Ðugáqá-wùqù, P̀òtògii-wùqù, Ẁòq̀òsiá-wùqù, Sámánátò-wùqù, Súahiqi-Wùqù, Súiqe-wùqù, ɔqú-wùqù, Dyùw-òq̀òb̀à-wùqù.

À kpá múan qe b̀è à kée cē kà Wuqu-dù kòkò kpáqá-nyò m̀òòn nià ti dyéen b̀è ɔ kèa dyi bèèn nye. Ðé Áqà j̀à-jè múe, à mu wa cèèn f̀ían b̀è à ké wa dyi bèèn.

Wuqu-dù kòkò bèò keà kè:—

Àbānià-wùdù, Àsáni-wùdù, Awidià-wùdù, Cǎniin-wùdù, Gùwáqáti-wùdù, Jèpāni-wùdù, Kòwíqíen-wùdù, Mǎqèdyáqáàn-wùdù, Máàn-qè-wùdù, Mǎw-áqáti-wùdù, Nòwégièn-wùdù, Pútù-wùdù, Póqé-wùdù, Sǐnqí-wùdù, Sámáqè-wùdù, Súèdè-wùdù, Tǎmèè-wùdù, Tégù-wùdù, Tóki-wùdù, Viànàní-wùdù, Kǎawiqí-wùdù.

Nyo bédé dyi-qìè-qè bè 6á Mú-hwè Kòwáqáànò wuqu-dù kòkò bè mú nì jè. dyie, me qìè cèè-qèò tò nyo bèò mɔɔ Àmádíyà Músíqín Misìò nì qé bódó bèò kōen nyee dyi.

Dèe dyéqé gbo kà zà wuqu da bè kō xwíqíi bè Mú hwè Kòwáqáànò wuquò bédéá toèn nyee, se ɔ wuquò qò gāná cá, kee wa ge mú.

Vòesi méné-méné bè nià cèè-qè kpòà múe, nyo gā ma waa mò Mézáá Tàhii Àmèé mòà Àmádíyà Misìò nià bódó-kpàà dà séen nyee dú-hwiè nyò vènèe.

ÁDÀ—GÈDÈPÓÓ

(Ádà) mò nyéné bó à kōen-nyòò biì. Ò Áwáqáḡè wùdùò múe, wuḡu mòà Ádàa ní kpá ḡe kà kò qò kō. Gèḡèpóò nyéné bè bè wa ni wuḡu kò kò bè múe mò ጋ nyu-ḡè bè mōo ጋ me dè-dè ké ti ḡíe bè ni nyòòn bédḡe dè bũ, kee “Ádà” wùdùò se dè-bũ qò bédḡe. Ò xwí-wùḡu mú, kpaàin gbo qò se ḡe ni, ké Ádà nyènèò sèè dyí zààin qò ḡe ጋ cèè-cèè mú.

1. Ò Ádà mòà Wii ké jīà-jè bédḡe-nyòò nyéné mú.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Bààin-bààin séén mu Ádà gbo, ጋ mòà nyo Wuḡuí-kō-nyò bó bódó-kpàà séénò biìe,

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ①

3. Jīà-jè bédḡe-nyò, Wii bédḡe-nyò,

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ②

4. Zaa-wō-po-wèò Wuḡuí-kō-nyò.

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ③

5. M̄ qòòn-qóòn à biè ké M̄ qòòn-qóòn à zòḡèn gbo-kpá-kpá

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ④

6. Gmò à dyí ḡe dyí-sédḡèèn hwièò xwiniín

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑤

7. Nyò bè bè M̄ ḡāā Ni manaò kōen bààin nyee, wa hwièò, nyò bè bè wa seà Ni dyoḡoò wa miòòn kō dyàa mue, ጋ ké nyò bè bè wa seà hwiì sòòn nyè.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ

الْمَغضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑥

(1:1-7)

الفاتحة: ١ - ٧

2. Òe séén ni ḡe dyòò bèò dyíe ጋ ké bódó-kpààò kō bààin Ádà; ké ጋ mò kpé, Bédḡe nyò, ጋ ké Hwòḡò fòò-nyò.

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑦

3. ጋ kō Káá-bòḡò ni ḡe dyòò bèò múe, ጋ ké bódó-kpààò; ጋ tò fèè ké ጋ dyà ḡiò; ké ጋ bédḡe ḡe séén kpé kōen.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑧

شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑧

4. Ɔ mò Kīin-kīinò kè Hwèèn-gboò, Ɔ b́éèn dyée, kè Ɔ vie ní, kè Ɔ dyuò ðe séén dyi nòmò dyiin cá.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ يَكِلُ شَيْءًا عَلِيمٌ ﴿١﴾

5. Ɔ mò nyo me dyoo bèò kè b́òq́ò-kpààò ðé ti mènèèn-ðò mú hwè kè Ɔ po Ɔ Miòòn-kpò b́ò Zèèò kò. Ɔ dyuò ðe dyi b́òq́ò-kpààò kòen Ɔ kè ðe sò Ɔ múe, Ɔ kè ðe sò ðé dyooñ kè ðe muà ðé Ɔ múe. Ké Ɔ ni b́ò m̀ gbo dè kààn séén ni mu niin nye. Ké Áqà dyé ðe séén m̀ nyue.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥﴾

6. Ɔ kò dyooñ Kàà-bòq́ò bèò Ɔ kè b́òq́ò-kpààò; kè ðe kààn séén b̀ b́á Áqà dyi.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٦﴾

7. Ɔ nyue kè tie zèèn zò mú, kè Ɔ nyu zò zèèn tie mú; kè Ɔ dyuò ðe séén ni ðé nyooñ f̀nòñ hwòq́ò bèò múe.

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾

8. Po Áqà kè Ɔ Ðobo-nyòò jè jàà, kè nyi Áqà ðe sèen ðé ðe b̀ b́é Ɔ qàà nyu b́é m̀ kèa wa dui-sè-nyò jũe mú. Ké b́e nyò b̀ po jàà kè b̀ tò ðe mu Pèè-ðé vènè dyèen,

ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَحْلِفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٨﴾

(57:2-8)

الحديد: ٢ - ٨

2. Ðe séén ni ðé dyoo bèò múe kè ðe séén ni nò b́òq́ò-kpààò kòe b́ààin Áqà; Ɔ mò nyo kò dyooñ Kàà-bòq́òò, Ɔ kè b́ààin-b́ààin, kè Ɔ b́éq́é kpè b́ò ðé séén kòen.

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾

3. Ɔ mò nyo me ma m̀, hwè kè b̀ ðie b̀ seà jàà po-nyò kè b̀ ðie b̀ mòà jàà po-nyò ke, kè Áqà dyé ðe séén b̀ nyue.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾

4. Ɔ me dyoo bèò Ɔ kè b́òq́ò-kpààò ðé jàà mú, Ɔ mò nyo nyu ni kpóq́ò-dyúààò kè Ɔ nyu kè ni kpóq́ò-dyúààò nòmòà dyiin nye, kè ðé Ɔ gbo ðé ðe gbo Hwè-hwèò mu.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٤﴾

5. Ɔ dyuò de séén ni dé dyoo bèò múe kè bóqò-kpàà kōe dyi, kè Ɔ dyuò ni vie-de kè de bè se vièe dyi; kè Aqà dyuò de séén ni dé wa múe dyi,

(64:2-5)

96. Jāā cá, ɔ mò Aqà mò nyo nyo báa-qè dyuà kè ɔ nyo kè wa meà ke. Ɔ dyà de ni cīen nyee, sòin dé de qà mée mú, kè ɔ mò de ni cīen nyee qábá nyò. Ɔ mò Aqà; xwe bè béin Ɔ kōin pòen ke.

97. Ɔ nyo kè zō zō; kè Ɔ nyo máan bó fò jè, kè dyóqò kè Dènèeò mò bó ti zeqe jè. De nià kee mò à kpé bédé-nyòò kà à Hwòqò-fòò-nyòò, tò wùqù.

98. Ké Ɔ mò nyo nyo dènèe dyuò bèò bó m bìi, bè m kè hwìe séqèin dyi bèò kiqí-sí de tie-kpò tòmùn-tòmùn sàan dé bóqò-kpàà kè dyóoo múe. À qa wa Dàbàin-qè bèò jè m gbo kōin zàin, bó nyo bè bédé hwòqò-fòò-fòò kee bìi.

99. Ké Ɔ mò nyo dúá m dyii sòin dé ni nyo dyuàqò jù jù múe, kè m bédé biqí qò ɔ kè cī-naa. À qà Dàbàin-qè bèò jè kōin zaan dé nyo bè wó de múin nyee gbo.

100. Ké Ɔ mò nyo qofo ni nō biqii sòin dé dyoo dyie, kè À dyaà de séén meà nō ke; hwè kè À dyaà bá-qè mí nòmò dyiine. Ké sòin dé hwè de-fooo múe, dé ɔ xwèoo múe, ɔ hwàqà bèò sòen dé kè wa beain dyie. Kè à nyo gédéè bá-qè gbà bèò, ɔ kè Ɔqè ɔ kè toqò cù-bò bè díe bè hwàèin ní, kè díe bè se hwòin. Gmò bá-qèò dyi, ɔ jù kè wa dyi bo bè tòqò ní, kè wa dyi ku ní. Jāā jèè, dé de nià kee múe Dàbàin-qè bè ni bó nyo bè po jāā kee bìi.

101. Ké wa kpò (Jénà): gāná-nyò bèò dyi bé wa kè Áqà Bato bè jù, wēe kee, ɔ mò nyo me wa, kè wa nyo wa miòòn gaa-dyù bè kè maa-dyù bè mú se dyi séqèen kà kè wa se hwiqii poèn dye mòòn. Ɔ mò mú hwè-nyò kè dya de-nyò de qè de bè bé wa nyio mú,

(6:96-101)

يَعْلَمُوا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُوا مَنِيرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾

التغابن: ٢ - ٥

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ ذَلكُمْ اللَّهُ فَالِقُ تَوَفِّكُونَ ﴿٦﴾

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَلكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٧﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النَّجْمَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُشْتَبِهٍ انظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَلكُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَفُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحٰنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٦﴾

الأنعام: ٩٦ - ١٠١

256: Ádà—Gèdèpóó dò se ni ɔ sèèn ɔ dòn, cí-nyo gbo ké ɔ mò ɔ miòòn gbo cí-nyò ɔ kè ɔ miòòn dyí kpõ nyò. ɔ ní dèè dyí, ké ɔ ní mó. Dè séén ni dè dyòò bèò dyíe kè dè bódó kpàà kòe, mò kò wa. Nyé bèin ɔ bìi vòò ké? ɔ nyí dye nyòò kpé hwè. ɔ dyuò dè ni wa dyuá kè dè ni wa dèen nye dyí; ké wa se ɔ dè dò bédéè bèin bá ɔ fòòn hwòdòò dyí ɔ wó dye hwè. ɔ fòòn-hwòdòò mu dè dyòò bèò kè bódó kpàà dà séén: Ké wa jè gbo kò-kò se ɔ kpéi hwò, ké ɔ mò dya tò mò nyò, Dyí búá-nyò.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٦﴾

البقرة: ٢٥٦

23. ɔ mò Ádà, ké Gèdèpóó dò se ni, kee ɔ dòn, viè-dè séén Dyí-dyuò-nyò, kè dè bè se vièè Dyí-dyuò-nyò. ɔ mò Jià-jè, Wii bédé-nyò.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلِيمٌ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٣﴾

24. ɔ mò Ádà, ké Gèdèpóó kà kò dò se ni, kee ɔ dòn, (Jénà): mò nyo vènè bè bè wa viè bó nyo se dè kpa kee gboe. ɔ mò dyí-búá-nyò kè mú hwè nyò, Gidji dyà-nyò, nyo dè nyí-nyò kè nyo dyí-gmò-nyò, kpé bédé-nyò, Dè séén kòen ni nyò, nyo dyii fú nyò, Ádà, ɔ hwè mú, bó dè bè ɔ kè wa bédé gbo kpòòèn-kpòòèn kee kòen.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سَبَّحَنَ اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٤﴾

25. ɔ mò Ádà, dè séén Me-nyò dè Nyu-nyò, dè xwaan poèn-nyò. ɔ nyéné bèò zi dyiin nòmòò miò. Dè séén ni dè dyòò bèò kè nò bódó kpàà kòe bààin ɔ, ké ɔ mò kpé bédé-nyò, ɔ kè Hwòdòò fòòn-nyò.

هُوَ اللَّهُ الْخَلَّاقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٥﴾

الحشر: ٢٣ - ٢٥

(2:256) (59:23-25)

ÍNJA BÈ

Ínja wùdùò bédé ɔ xwíniín fēèn xwa m̀à “B̀-ƙpa-nỳ” m̀o “Ðofo-nỳ”. Ðeaa cēe à gbo ɔe k̀ j̀e Ínja b̀eò nià ke. Wa d̀yà Gèd̀èp̀òò b̀ b̀ è ke wa nyu ɔ m̀-ɔ è b̀ è ǹo toɔo-ƙp̀àà k̀. ɔ j̀e, Ínja b̀eò m̀ ɔe-b̀e Gèd̀èp̀òò g̀ b̀ ɔ k̀ ɔ m̀-ɔ è m̀ nyuín ɔe kuùn k̀ ɔ zùùn-b̀òq̀ò b̀eò m̀e ẁk̀á ɔ. Ðe zùùn b̀òq̀ò m̀e, Ínja b̀eò k̀ùà ni ẁq̀áá k̀ ɔ se d̀yí b̀áq̀áin p̀á ɔ è bédé. Se j̀áa po po d̀yí ɔe Ínja b̀eò h̀wíe ni ǹo, nií, ɔ xwíniín m̀ h̀wíe k̀ xwíniín b̀e Gèd̀èp̀òò ceò k̀eò k̀a nỳòò gbo d̀yiín nyee d̀yí b̀áq̀áin-b̀áááin.

2. Bààin bààin mu Áq̀á gbo, d̀yòò b̀eò k̀e b̀òq̀ò ƙp̀àà Nyu Nỳò, Nyu ƙp̀àa Ínja b̀eò d̀yí b̀e ɔ k̀e wa Ðofo nỳ j̀e, b̀e wa bédéa p̀i-ƙp̀á s̀, t̀á k̀e hiinye b̀e. ɔ po ɔe b̀e b̀e ɔ Hwòq̀ò d̀èen m̀úin nyee ɔ m̀-ɔ è b̀eò k̀. Sepóeɔe, Áq̀á bédé ɔe séen ƙp̀e k̀en,

(35:2)

فاطر: ٢

98. Cēe, nyo m̀ Géb̀òq̀ò m̀ nyé-nỳò ke, sepóeɔe, ɔ m̀ nyo nyue k̀ ɔ d̀yia m̀ hwòq̀ò b̀e, d̀yiín ɔe Áq̀á wuquún, b̀e d̀yí-t̀em̀èin-ɔe ƙp̀á ma k̀e m̀ d̀yí, k̀ ɔ m̀ nyo d̀yí-gm̀-nỳò, k̀e m̀úa b̀ b̀ b̀eò b̀o j̀áa po nỳ b̀eò bií.

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَكِ
رُسُلًا أُولِيْٓ اٰجْنِحَةٍ مِّثْنِيْ وَثَلَاثٍ وَرُبْعٍ يَّزِيْدُ فِي الْخَلْقِ
مَا يَشَاءُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢﴾

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَاِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلٰى
قَلْبِكَ بِاِذْنِ اللّٰهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
وَهُدًى وَبُشْرٰى لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٨﴾

99. Nyo b̀e ɔ m̀ Áq̀á, k̀ ɔ Ínja b̀eò, k̀ ɔ ɔfofo-nỳò b̀eò, k̀ Géb̀òq̀ò k̀e M̀áka, m̀ nyé-nỳò nií, j̀áa j̀e, Áq̀á m̀ se j̀áa po nỳ b̀eò m̀ nyé-nỳò.

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلّٰهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَ
رُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَلَ فَاِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ
لِّلْكَافِرِيْنَ ﴿١١﴾

(2:98-99)

البقرة: ٩٨ - ٩٩

178. ɔ se m̀ hwè-ɔe b̀e m̀ k̀e ni d̀yúa b̀eò ɔe d̀yòq̀òò xwáq̀áan ẁóq̀òen-naán m̀o ɔe d̀yòq̀òò d̀yí ƙp̀ááin naán gm̀òòin; kee j̀áa d̀yí séq̀èen-séq̀èen m̀ nỳ b̀e ɔ po Áq̀á k̀e Wé Hwèen-gb̀ò k̀e Ínja b̀eò k̀e Cèe-ɔeò k̀e ɔ Wuqu-ẁen-d̀èen nỳò b̀eò j̀e j̀áa, k̀ ɔ t̀ò ɔ wíq̀o b̀o ɔ m̀ ɔeɔe j̀e, k̀ ɔ wòq̀ò-nỳò séen k̀e xwíe-d̀yí b̀e k̀e nyo b̀e m̀ ɔe

لَيْسَ اِلٰهَ اِلَّا اَنْ تُوَلُّوْا وُجُوْهُكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ
وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْاِلٰهَ اَمَّنْ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةُ وَالْكِتٰبِ وَالنَّبِيِّنَ وَاَنَّ
الْمَالَ عَلٰى حُبِّهِ ذَوٰى الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى

kε kε hwie kō nà-nyò, kε nyo bε zò dεε, kε gii, gbāā-gbāā; kε nyo baà teε kε tòò-dε to-nyò; kε nyo bε kpō wuqu qi-qi jε dyie, kε gā kε kànāā-dε jε hwiqii kuin-nyò, kε to hwòqò kuùn-nyò. Nyo bε nià wεε mò hwòqò-kō dε nyò bε kε wa mò Gèdèpòò dyi fēēn-nyò bε

(2:178)

وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَالسَّالِفِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ وَعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾

البقرة: ١٧٨

286. À Đobo-nyò nià kεε, po dε bε bε à dā ɔ dyi tēmèèn sòèn dε nyo Wuquì-kō-nyò gboε jε jāā, kε kà jāā po-nyò bεò mò ni dεkε; wa séén po Ádā kε ɔ Injā bεò, ɔ céè-dε bεò ɔ kε ɔ Đobo-nyò bεò jε jāā.

(2:286)

ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ ۗ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَأَتْ لَهُمْ قُلُوبُهُمْ رُسُلَهُ ۗ لَا تَفْرُقَ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ۗ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٦﴾

البقرة: ٢٨٦

76. Ádā gā qobo-nyò bε sòèn Injā bε kε nyoòñ-dyù bε hwiε. Jāān-jā, Ádā mò dε séén wó-nyò, kε dε séén dyé-nyò.

(22:76)

اللَّهُ يُصْطَفَى مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّكَ اللَّهُ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٦﴾

الحج: ٧٦

137. Óò, bε mò nyo bε poà jāā ke! Po Ádā kε ɔ Đobo-nyò kε Céè-dεò bε ɔ dā ɔ Đobo-nyò dyi-tēmèèn, kε Céè-dε bε ɔ tēmèèn ma ɔ dyi kiin nyε jε jāā. Kε nyo séén bε wa se Ádā kε ɔ Injā bεò, kε ɔ Céè-dε bεò kε ɔ Đobo-nyò bεò, kε Wé Hwèèn-gbòò jε jāā poòn wεε, jāā jéé, ɔ dā hwii sòìn.

(4:137)

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُولِهِ ۗ وَالَّذِينَ أَلْزَمُوا النَّاسَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ ۗ وَالْيَوْمِ الْأَخِيرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٧﴾

النساء: ١٣٧

MÚ HWÉ KÒWÁDÁÁN

(Kòwáádáán) mò nyéné b́e Gèdèpòò miò nyí ćeè-dè b́e ɔ tèmèèn ma kà Mú-hwè Pódófè b́o Esánaàn dyíe, ḱe ɔ b́edé gmà hwèèn gbòò b́o nyoòn biì. Wuḍu màà “Kòwáádáán” ẃeè xwíniín mò ćeè-dè b́e ìn b́edé b́e ìn ḱe wuḍuun zàa. Kòwáádáán mò ćeè-dè b́e nyoòn zà wuḍuun miò nò b́odó-kpáàò ḱoò. Wuḍu xwíniín d́ò mò ćeè-dè m̀oò ẃeèn-dèèn wùdù b́e nyoòn b́edé wa ḱe zìin ḱe wa ḱe kpa d́e nyoòn séén gboe. Kòwáádáán mò dyí tèmèèn ćeè-dè d́òòn b́e ɔ nyoòn dyí tò tò m̀oò ɔ b́ò se dyí òaḍain b́éèn nye; ḱe kà ćeè-dè t̀oò b́e m̀òòn nià b́o ti d́ie b́e ḱe b́o nyo d́ie b́e biìe, Kòwáádáán ni b́o ti séén ḱe b́o nyoòn séén biì.

(34:29)

2. Ád́éf Òà Míin-M̀ mò Ád́à, d́e séén dyí dyuò-nyò.

آلَمْ

3. Ćeè-d́eà séd́eèn dyí ḱe kee d́ò se ɔ mú ni: ɔ mò jáà-nyò òeò dyí gm̀òòèn-d́e.

ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۝

(2:2-3)

78. Ndye, kpéén dyé Kòwáádáán, nià ke. Kòwáádáán mò nyo b́e òaà m̀eè kà kee ćeè-d́e.

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٨﴾

79. Óe sè-kpá ćeè-d́eà mú.

فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ ﴿٧٩﴾

(56:78-79)

الواقعة: ٧٨ - ٧٩

4. Óeè sè-naań-see gmà b́eò ni.

فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ﴿٨٠﴾

(98:4)

البينة: ٤

24. Ád́à B́ò nò mò dyíino ɔ d́àà ćeè-d́e kà tò, ḱoèn zaan wùdù kp̀òòàn gbo ḱe wa kpáà ḱoèn d́ò d́ò, dyiín d́eè múe, nyo b́e f́éèan Wuḍuí-k̀-nyòò dyíe wa f́ò t̀eḍ́eìn.

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مّتَابَفِي
نَفْسِهِ عَزِيزَةٌ جُلُودٌ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ لَمْ تَلِيْنُ
جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكِ هَدَىٰ اللَّهُ
بِهَدْيٍ بِهِمْ مَنْ يَسْأَلْهُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَهُوَ لَمْ يَنْ

puiń wa f́ò ḱe wa hwòḍò dyuà b́eò b́eḍ́eè-d́yí ti Ád́à jè sí wa hwiḍ́iie. Kà Ád́à nyo nyoòn dyí gm̀òò; ɔ gm̀òò nyo b́e b́e ɔ mò dyí gm̀òò dyíe dyí. Ḱe nyo b́e Ád́à d́à ɔ sè xwáádáán ẃeè se dyí gm̀òò gm̀òò dyéè mú.

هَادٍ ﴿٢٤﴾

(39:24)

الزمر: ٢٤

2. Hàā Míin- (Bààin Bààin kō-nyò, kè dya dè-nyò mò wuquì-kō-nyò).

حَم ٢

3. Dyiin dé Cée-dè wáqáá nià kèe mú.

وَأَلَكْتَبِ الْأَمِينِ ٣

4. À dā Kòwáqááno wuqu sédqéèn dyi ò béèn múin wóo kèe mú nyu.

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ٤

5. Ké Jáā ò dè dyi dé à gbo dé à Dè-fo cèè-dè mú kè ò búá dyi kè ò dyiin fònd-hwòdò múin nye.

وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلَّ حَكِيمٌ ٥

(43:2-5)

الزخرف: ٢ - ٥

73. Jáān-jā, À tò kpéá dyoón bè kè bódó-kpááo kè toqo bèo dyi, kèe wa bóo bè wa kèe dyi kpō, qee, kè wa fèèn ma wa dyi. Kèe nyoón kpōo ma ò jè dyi. Jizè, ò béèn kpé ò hwòdò kōen nyinièn bó ò miò gbo, ò se qe mu ò qeen dyi kōon wèe jè gbo kō.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ٧٣

74. Ò dyi dyé-dè mò, Ádā mu dyédeí nyu gáa bè kè dyédeí-nyu máa bè kè kùun-kpò bie-gáa bè kè kùun-kpò bie máa bè gá kō poòn, Ké Ádā mu jáā-po gáa bè kè jáā po máa bè wii kō bédéén, ké Ádā mò yo kōen ziin-nyò. Wii bédé-nyò.

لُعَذِبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا

(33:73-74)

رَحِيمًا ٧٤

89. M me dá, kebii, nyoón kè gáa-nyò bè poèn dyi bè wa ké Kòwáqááno hwèèn-niin nyu, wa béèn gbo kpáan-kpáan dyée dyeò kèe wa se ò hwèèn niin qò nyue béèn.

الأحزاب: ٧٣ - ٧٤

قُلْ لَئِن أَجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَتْ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ

90. Ké jáā cá, À dā qe bè nòmò dyiin nyee dé Kòwáqááno mú po bó nyoón bè biì, kèe nyo pádā béèn qe bè bóo kèe wa se se-jáā po po bóo béèn.

ظَاهِرًا ٨٩

(17:89-90)

22. Ò jù ké à dyio Kòwáqáán nià kèe toqo qò gbo to ní, ò muò dyèèn kà ò muò tédqèen bè ò kèo bídqii dyi bó Ádā dyi fèèn jèe. Hwèèn-dè bè nià kèe à tòe bè nyoón kèe jè hwiqii poèn.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْءَانِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ٢٥

(59:22)

بنی اسرائیل: ٨٩ - ٩٠

18. Nyo bé ɔ bédǎá ɔ m̀ò jàǎo kɛɛ jè s̀èn ɔ Wuqúí-k̀-nyòò gbo, kè ɔ jàǎo jèè, m̀ò zàse s̀èn ɔ gboè. sí ɔ kídí, kè ɔ nì ma hwè Mòzèè céè-dèò nì ma, ɔ m̀ò d̀yí gm̀ò nyò kè wìi bédǎé-nyò, ɔ béèn se-jǎǎ-nyò jùè? Nyo bé poèn ɔ ɛ̀ bè nà kɛɛ jè hwidjii wa mu ɔ jè jǎǎ poòn; kɛɛ nyo bé b́é wa seà jǎǎ poe mue, kè wa sea ɔ jè d̀yí kp̀ɔ, nye mu wa niin pá jùuñ. Jèè, ɔ me b́ó m̀ hwidjii kpèen. Jǎǎ-jèè, ɔ m̀ò jǎǎ s̀òòn ɔ̀ nì Wuqúí-k̀-nyòò gbo; kɛɛ nyo pǎdǎ se-jǎǎ po.

(11:18)

93. Céè-dè bédǎé mana pǎdǎ b́é wa dǎ b́é d̀yí tèmèèn nyee, nià ke, ɔ nì b́é ɔ kè d̀yè nì ma kíin nyee mú d̀yíin, b́é ɔ kè nyu b́é m̀ kè hwoqɔò b́èò dè-òò kè nyo b́é nì ɔ ɔ̀ ɔ̀ kɛɛ náàn po.

(6:93)

4. Zèè, m̀ dǎ nì biè-bièò mú hwò kè m̀ dǎ nì ǹm̀òò d̀yíino gbo hwò b́ó m̀ k̀ kè Esidǎàn m̀ gǎa b́é ɔ kè nì biè biè jù.

(4:5)

156. Kè Céè-dè b́é À dǎ bidjii ɔ̀òò kɛɛ keà kè; ɔ d̀yí mana b́é mú. ɔ jèè, sí ɔ ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ m̀ kè m̀ m̀òò d̀yí gm̀ò ɔ̀ nà m̀aan xwaan b́é Wii kè m̀ k̀ nì;

(6:156)

83. Kè à nì Kòwádǎán nyoòn d̀yí tèmèèn wǎdǎ-wǎdǎ, ɔ m̀ò jǎǎ po-nyò b́èò d̀yí kǎnǎàn-dè kè waa wìi k̀ b́édǎé-b́édǎé, kɛɛ ɔ po ɔ̀ ɔ̀ gba nyu nyò b́èò wa mú gbo gbo k̀.

(17:83)

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْنَةٍ مِنْ رَبِّهِ - وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ
وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَٰئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ - وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ - مِنَ الْأَحْزَابِ - فَالنَّارُ
مَوْعِدٌ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١١٨﴾

هود: ١٨

وَهَذَا كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ مَبَارَكٌ مُصَدِّقٌ لِّلَّذِينَ
بِيَدِهِ وَلِنُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا
الأنعام: ٩٣

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي
وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا

المائدة: ٤

وَهَذَا كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ مَبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٦﴾
الأنعام: ١٥٦

وَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنِ مَاهُوشِفَاءً وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ
وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٣﴾

بنی اسرائیل: ٨٣

**(PÓDÓFÈ) DE MU KPÀÀN
WÈE CÈ-NYÒ BÈ**

Kòwáqáán Hwèèn-hwèèno wèen-gbo ká Áqà tò dyí gmò-gmò bó nyòòn séén biie, Ǿ wèin jáào kè dyí séqéèn-séqéèn bá Pódófè dò-dò bè dyie gbo. Pódófè dyi ma nyo dò-dò bè gbo bó ti dò dò bè baqa dé à kpáá-qè suà cèè-dèò mú bè Ǿ kè wa dyi gmò dé Áqà gbo. Pódófè Hwèèn hwèèno mò ma gmà bédé-pódófè hwèèn gboò kè b̄ bá Esánaàn dyi kè wa cèè maa Ǿ ni wa séen kōèn. Pódófèò bgò xwíniño mu ma dyúa tee kee dé Esánaàn qòòn mú; Pódófè bè ni kaàn bè wa kè pódófè Hwèèn hwèèno ceò tò, kè wa se gmà die dò dyá.

Kòwáqáán Hwèèn-hwèèno se Pódófè gbo xwíniñ nòmò dyiño jè cè pū kee Ǿ cè se bgo kpōèn de bè bá Pódófè séén b̄eo dyie, Fèwóqó mò Kòwáqáano niin dyi tèmèèn kpè bè b̄e Ǿ se pódófè dò gbo wèèn nye.

76. Aqá gā kiá b̄e s̄oin Injā b̄e kè nyòùn b̄e hwiè. Jáān-jā, Áqà mò de séén nyu-nyò, Ǿ kè de séén w̄-nyò, de séén dyé-nyò.

(22:76)

اللَّهُ يَصْطَفِي مَنِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٦﴾

الحج : ٧٦

37. Ké À zà nyòùn séén hwiè Kiào ni wuqu wáqáán w̄. “Biè Aqá b̄e m̄ kè de-gbà nyu nyò b̄o.” Ké de wa die b̄e hwiè, Aqá gmò ma wa dyi kè die b̄e ni ma b̄o mú gboò j̄e. Ǿ j̄e, té b̄odó-kpào kōèn b̄e m̄ kè nyo b̄e qáán Gèdèpòò Wuqu-w̄óin-dèèn nyò b̄e se nyo, séèn nàan dyé.

(16:37)

وَلَقَدْ بعثنا في كل أمة رسولا أن اعبدوا الله واجتنبوا الطغوت فمنهم من هدى الله ومنهم من حقت عليه الضلالة فسيروا في الأرض فانظروا كيف كان عاقبة

المكذبين ﴿٣٧﴾

النحل : ٣٧

31. Ké ti ní Wuqúí-k̄o-nyòò c̄e ma Injā b̄eò gboe, “M̄ nià dui s̄e-nyò b̄odó-kpào mú tòèn” wa qá: “M̄ mu de nyo kè zàān-zàān dyá b̄e nom̄o kè dyi wáqáán nye tòòn? Ké à dè m̄ dya b̄o ni b̄àāin-b̄àāin kè ni mú hwè-hwèò j̄e miòòn. Ǿ qá “M̄ dyuò de b̄e m̄ se dyuòè.

(2:31)

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

البقرة : ٣١

164. Jää-jèè, À dâ de mu kpáun wêe m̄ dyi tēmēen kâ à tēmēin ma de mu kpáun wêe Nôà kè De mu kpáun wêe cē-nyò bè kò bô o qeen dyiēe gboe; kè À doḡo de mu kpáun wêe cē-nyò Eéḡóḡhēe kè Ísí-miò kè Àzè kè Jéko kè o dyú bè kè Jizè gbo, kè Jóḡo kè Jónà kè Ewónḡòn kè Sâḡómà, kè à nyi Dèḡé wéḡé-ḡè.

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَاللَّيْتِنَ مِنْ
بَعْدِهِ ۗ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ
وَيُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ ۗ وَآتَيْنَا دَاوُدَ
زُبُورًا ﴿١٦٤﴾

165. Ké à doḡo Kíà bè À dâà zedee ḡiē bè ḡé ḡé gbo, kè dyè bè À se zedee ḡiē bè ḡé gbo, Ké Àḡà wùḡù ma Mózè gbo kè o nyi ma o gma bèo.

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا
لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۗ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى
تَكْلِيمًا ﴿١٦٥﴾

(4:164-165)

النساء: ١٦٤ - ١٦٥

125. Ké o me ni m̄ hwiḡii ti o Wuḡui-kō-nyòḡ doin ma Eéḡóḡhēe gmâa ḡiē bè mú ḡé o nyu ma ke. o ḡá, “m̄ mu m̄ nyoun naan-nyò mú nyuun.” Eḡóḡhēe diè ma o dyi kè o ḡá, “Sòen ní dyú bè mú ḡekèe?” o ḡá, “Ní dè wùḡù se ḡo gma wáḡá-nyò bèo bìi ní”.

وَإِذْ أَنْبَأْنَا إِبْرَاهِيمَ رَبِّمُكَ بِكَلِمَتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي
جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ۗ قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي ۗ قَالَ لَا
يَتَّأَلُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٢٥﴾ البقرة: ١٢٥

(2:125-126)

88. Jää jèè, À nyi Mózè Cèè-ḡèo kè À nyue ḡé Kíà bè kò bô o qeen dyiēe kè o ḡo bē mú sí. Ké À nyi Jizè mòà Mèḡè Dyúḡáàḡ kee dyi tēmēin ḡé bè, kè À kùin o dyi ḡé mú hwè Zùùḡ mú, Ni mu ti séen Kíà dyi ḡo m̄ gbo kè o dyà de m̄ se móo, ni mu o dyii-dyi poòm ḡé m̄ kè ḡiē bè se-nyò ḡáan ḡé m̄ kè ḡiē bè ḡáḡáa?

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ
بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ ۗ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ
الْبَيِّنَاتِ وَإِيذَنَّا بَرُوحَ الْقُدُسِ ۗ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ
رَسُولٌ بِمَا لَا تُهْتَمُّونَ أَنْتُمْ أَنْتُمْ
فَبَرِّقًا كَذِبْتُمْ ۗ وَفَرِحْنَا بِقُلُوبِكُمْ ﴿٨٨﴾

(2:88)

البقرة: ٨٨

91. À zà Ezùḡùe-dyú bèo dyóoḡ qeen; kè Fèwóḡo kè o nyo bèo sí ma wa qeen se dyi séḡéen kâ kè ḡé dyoḡo mú, kè de-gbâ mòà ní se-sèe dyi ma wa kō, o ḡá, “M̄ poe jāà kâ ḡèḡpòḡ ḡò se niè, o sèen Nyò ḡé Eézuḡùe-dyú beo poà jāà ke, kè m̄ mò nyo bè tòà wa miòḡon o dyiē ḡò.”

وَجُودًا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ
وَجُنُودُهُ بَعِيًا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَذْرَكَهُ الْعَرَقُ قَالَ
عَاسَمْتُ أَنْتُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ يَوْمَ إِسْرَائِيلَ ۗ وَأَنَا
مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

92. Ðé kō jè m̄ se ma wuḍu nyu kiin nyé, ké m̄ m̄ ma kà ɔe-gbà nyu-nyò bèò ɔòe.

ءَاكُنْ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنْ

ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٩٢﴾

93. ɔ jèe, bó tieen nyee, À mu m̄ pòèn ɔé nì kpòḍò-dyúáa mú ɔòòn, m̄ mó ɔé m̄ ké dyi tèmèin-ɔé jù bó nyo ɔé muà m̄ ɔeeñ dyi kòùn wĒe biì. ké jàà nyò pàḍà se à dyi tèmèèn ɔé bèò ɔùù gbo tòe mu.

فَأَيُّومَ تَنْجِيكَ يَبْدَنِكَ لَتَكُونَ لِمَنْ خَلَقَكَ آيَةً

وَإِنْ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغٰفِلُونَ ﴿٩٣﴾

يونس: ٩١ - ٩٣

(10:91-93)

17. Ké zaain kà Mèḍé jè nyu céèe ɔé céèe-ɔéò múe kōen. Ti ɔ sò ma ɔ nyo bèò gbo ké ɔ dyi ma dà ɔò mu ɔé Dyóḍóò xwáḍáán wóḍòèn naan nyé.

وَأَذْكُرُفِي ٱلْكِتَٰبِ مَرَمِّمًا إِذِ ٱنتَبَدْتُ مِنْ أَهْلِهَا

مَكَانًا شَرِيًّا ﴿٩٧﴾

18. ɔ vie ma ɔ miòòn ɔ nyo bèò dyi, púe À ɔòòo ma A Injà ɔé ɔ gbo ké ɔ wóḍòèn ma ɔ dyi ɔé nyòòn kpòḍò-dyúà mú.

فَاتَّخَذْتُ مِنْ دُونِهِمْ حِمًّا فَأَفَارسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا

فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿٩٨﴾

19. ɔ ɔá, “M̄ mó vie naan ɔé jà-jè béḍé Gèḍèpòò xwaan sòèn ɔé m̄ xwaan m̄ dyi ɔ dyi fĒèn nì”.

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِٱلرَّحْمٰنِ مِنكَ إِن كُنْتُ تَقِيًّا ﴿٩٩﴾

20. ɔ (Injà) ɔá, “M̄ mò nì Wuḍuí-kō-nyòò Kíá ɔòòn, ɔé m̄ ké m̄ gàà-dyú hwèèn-hwèèn ɔò nyí.

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَمًا

زَكِيًّا ﴿١٠٠﴾

21. Ké ɔ (màaò) ɔá, “xwē m̄ ɔéèn gàà-dyú ɔò wóḍòèn ké, kà ɔé gáa ɔò séa m̄ dyi tiniin ɔò, ké nyo ɔò sèè m̄ kpeḍe zà ɔò kee, ké?”

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَمٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ وَلَمْ

أَكْبَغِيًّا ﴿١٠١﴾

22. ɔ (Injà) ɔá, “Kà ɔ mu niin, ke Ni Wuḍuí-kō-nyòò ɔá, ɔ fĒèn xwa bó M̄ biì; ké À múe náan nyuùn ɔé ɔ ké nyòòn dyi tèmèèn ɔé jù ké Wii sòèn À gboe, ké ɔ mò ɔé À nyu gma múe.”

قَالَ كَذَٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَىٰ هَيْبٍ وَلِنَجْعَلَكَ

آيَةً لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴿١٠٢﴾

23. ɔ nì ma dyúò xwíḍí, ké ɔ kpa ma ɔ kè ɔ xwíḍí ɔé dà kpá kpeen dyi ɔò.

فَحَمَلَتْهُ فَٱنتَبَدْتُ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿١٠٣﴾

24. Ké puà xwíḍíò kpaa ma ɔée Hwē gò ɔò gbòe. ɔ ɔá, “Oò m̄ dyiò mé hwè nì, niì, m̄ muò ɔé sè xwáḍáán jùun.

فَآجَأَهَا ٱلْمَحَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ ٱلنَّخْلَةِ قَالَتْ يَلَيْتَنِي

مِثُّ قَبْلِ هَٰذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مِّنْ نَّسِيًّا ﴿١٠٤﴾

25. Púe Ɔ (Injà) dǎq ma sòen dé Ɔ xwíqíi ké Ɔ dǎ, “bó wìin kpáá. Nì Wuḍui-kǎ-nyòò dǎ m̄ zii-nì dyèdè dò bó m̄ xwíqíi po.

فَنَادَ بِهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْنَكِ سَرِيًّا ﴿٢٥﴾

26. “Ké m̄ me tíuò hwē-gò dyi b́é Ɔ ké m̄ bo bobo. dya wáqá”.

وَهَزَى إِلَيْكَ بِجَنَاحِ النَّحْلَةِ تَسْوِطٌ عَلَيْكَ رَطْبًا جَنِيًّا ﴿٢٦﴾

27. Ɔ jèe, qi-dè b́é m̄ ké ná, b́é m̄ ké nì dyèdèo pèe. Ké m̄ dyi gàa dò dyéén, m̄ me dǎ “m̄ dǎ gboo dé Jià-jè Gèdèpòò.gbo, Ɔ jèe, m̄ se nyo dò gbo wuḍue mu bó zèè”.

فَكُلِّي وَأَشْرِي وَقَرِي عَيْنًا فَإِمَاتِي مِنْ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ﴿٢٧﴾

28. Púe, Ɔ b́éqé ma dyúo ké Ɔ dyaà ma Ɔ nyo b́èo gbo. Wa dǎ, “Oò Mèdè m̄ dǎ de kià dyi dò wódòèn.

فَأْتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا لِمَ رِمْتِ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا ﴿٢٨﴾

29. Oò Ewónó qíi-màà, m̄ b́à se ma hwe-nyò ké m̄ de se ma màa se kpeḍe zàà b́éèn nye.

يَتَأَخَذَ هُنُورًا مَا كَانَ أَبُوكِ أَمْرًا سَوِيًّا وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا ﴿٢٩﴾

30. Púe Ɔ tò ma Ɔ sǎ gbo. Wa dǎ, “xwe à b́éèn dyú-pédèè b́é Ɔ nì tiè-bò múe gbo wuḍue ké?

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٣٠﴾

31. Ɔ (Dyú-pédèèò) dǎ, “M̄ mò Áqà gbo-ni-nyò. Ɔ dǎ m̄ cèè-dè kpòò nyí, ké Ɔ nyu m̄ Wuḍu-wòen-dèen-nyò mú”.

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ ءَاتَنِي الْكُتُبَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا ﴿٣١﴾

32. Ké Ɔ dǎ M̄ mana kǎ po dè séén nì mu niin nye, ké Ɔ dǎ m̄ baà-baà kpèò ké dè-tò-tò kà Nì mu ćie niin nyee kǎ tò.

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣٢﴾

33. Ké Ɔ nyue b́é m̄ ké dè m̄ de jè gbo kǎ, ké Ɔ nyue b́é m̄ ké se m̄ miòòn dyi búaaàn ké Ɔ po m̄ mana kǎ.

وَبِرًّا بَوْلِدِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٣﴾

34. Ké Giḍii nì ma m̄ kǎ ti M̄ wódó ma ké nì mu giḍii b́éqéèn bó ní mé tiò mu kè bó ní.giò sò tiò mú.

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٤﴾

35. Kà Mèdè Dyú-gàà Jizè nyu ma niè. Jáà wùdù bè ò kpèèan wa hwòdò kòèn nyee, ò nià kè.

(19:17-35)

ذَلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ
يَمْتَرُونَ ﴿٣٥﴾

مریم: ۱۷ - ۳۵

82. Ké ò me ni m hwiđii tiÁdà nyue ké nyo bèo dè ma wuđu dyiin dè wuđu-wōen-dèen nyò b èò mú ké ò dyi niin, “dè séén m nyí bè bá cèèdèò dyí ò kè hwòdò-fòndò-fòndò ké Đofo-nyò dyià bè gbo bè wa kèa dè bè wa nià bè gbo mú dyiine me po ò jè jáà-bè bè kèò gbo kpá. ò dā, bè wōen gbo, ké bè kpò dè bèa jè dyi, ò mò dè bè m dāà bè gbo cē bá dè bèa dyie. Wa dā, “À wōen gbo”. ké ò dā, “Ní nyue zàse, m ni bó m gbo dè zàse bèo hwiè”.

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَاءَ آتَيْتُكُمْ
مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ
مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِءَ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ
أَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا
أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ
الشَّاهِدِينَ ﴿٨٢﴾

آل عمران: ۸۲

8. ò me ni m hwiđii kà à bédé ma wuđu biin po-po sòèen wuđu-wōen-dèen-nyò bèo, kè mòòn kè sòòèn Nòà kè Eébođóhēe, kè Móze, kè Jizè Mèdèe Dyúgàà, ké jáà à kè wa dè ma wuđu ní.

(33:8)

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنكَ وَمِنْ نُوحٍ
وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا
غَلِيظًا ﴿٨﴾

الأحزاب: ۸

ÉSÁNÁÀN MÚ HWÈÈ PÓÐÓFÈÒ

Póḍófèò wóḍòèn ma dé Mékà bó Ógò 570 ti Kédéi qà ma mé ke. O bédé ma Mòháme nyèné kò xwíniín mǎà baàin baàin nyòò. Ti Póḍófèò qà ma zò kpaḍa-nyò baḍa-buè kò ziee, Gèḍèḍò mú qèbè qèbè kò ma O wuḍuí miòòn. Ti o nyé ma Mékà nyò bèò wa Gèḍèḍò pàḍà biè bièò kè wa qe gbà kúḍúú bèò múe, O gāa ma b́e O ké ma dé sòò-bi qò b́e O mò máa sò mǎo tā kee mú baàin tee. Ti O mǎa ma zò kpana-nyò sò kee, o dyé ma dé O dyí tèmèèn-qè kíin-kíinò. Dé dyè beaà múe. Kòwáḍáànò vòesi kíin-kín bèò múe (96:2-6) O dyé ma gma b́e O ké ma Gèḍèḍò dyuáḍòò nyénéò jè zìò-po, b́e O meà nyòòn ké O bá O qèbèèn-qèbèènò nyòòn ni-ni múe. Ké o jè náò cèè kà b́e bóḍòò muó hwòḍò fòñò-fòñò cèèn dyiin dé O cèè-qè bèò mú. Vòesi bèè nà kee po Kòwáḍáàn gānaò tú.

46. Oò wuḍu-wòen-dèen-nyò, jàà jèé, À qà m̀ qobó kà zàse kè b́ò nòmò dyiin dyi bèèn-nyò, kè nyò náàn po-nyò.

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا
وَنَذِيرًا ﴿٤٦﴾

47. Ké kà nyò b́e Áḍà nyía wuḍu b́e O kéa nyòòn qá-nyò jù bó Aḍà gboe, ni kà ce-tò dòò kpà b́e o toà ce vèè nià ke.

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٧﴾

48. Ké cè b́ò nòmò dyiin bèè nià ke jàà po nyò bèò gbo kà b́e wa mu qe pàḍà Aḍà xwaan dyéèn nye.

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٨﴾

الأحزاب: ٤٦ - ٤٨

159. Cèe b́e m̀ ké níin, Oò nyòòn bèè mó jàà-dobo-nyòò bó b́e séen biì sòḍèn Áḍà kǎà dyòòñ-kǎà-bòḍòò b́e kè bóḍò-kpǎàò kee gboe. Gèḍèḍòò qò se ni O sèèn O qòòn. O tò fèè, ké O dyà mé-mé. O jèe po Áḍà kè o Đobo-nyò, Wuḍu-wòen-dèen-nyò, kè nyò seà cèèḍè cèe, b́e o poà Áḍà kè O wuḍu bèò jè jàà ke, ké sí o qeen b́e O ké m̀ dyi gmò dyí séḍèèn kà.

قُلْ يَتَأْتِيهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَتَمِثُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ﴿١٥٩﴾

(7:159)

الأعراف: ١٥٩

29. À se m ɔbo pū, kee À ɔbo m bē m ké bō nòmò dyyin bēo ké nyòòn Náán-po nyò jù, kee nyo pàdà bē see dyuò.

(24:29)

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾
سبا : ٢٩

4. Ké bó mòòn bìle, jàā jèé, péè-dè se manáán hwè-hwè kōò ni bó m bìl.

5. Ké bó m jè dèe, jàā jèé, m bédé dýi sédèèn sédèèn vènè.

(68:4-5)

وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٤﴾

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خَلْقٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾
القلم : ٤ - ٥

41. Mòháme se ni nyo bēo dōe bā, kee ɔ mò Ádà ɔbo-nyò ké ɔ bédé wuɔu-wōen-dèèn nyò bēo dýi dyuòèn-bēò, ké Adà mò dè séén dýi dyuò nyò.

(33:41)

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ
وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤١﴾
الأحزاب : ٤١

22. Jàā cá, m bédé Ádà Wuɔu-wōen-dèèn-nyò sédèèn dýi, bó nyò fèè Ádà ké Wé hwèèn-gbòò dýie, ké Adà jè ni ɔ hwiɔii mio ke.

(33:22)

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يُرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَذِكْرٍ
الأحزاب : ٢٢

57. Ádà ké ɔ, Injā bēo po Wuɔu-wōen-dèèn-nyò mana kō. Oò mò nyo poà jàā kee, bē mòòn bédé bē ké ɔ mana kō po dèkè ké bē me zà ɔ nyíoon dè gidii nyíoon zà-zà mú.

(33:57)

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٧﴾
الأحزاب : ٥٧

29. ɔ mò nyo ɔbo ɔ Kíáà dè dýi gmò-gmò ké jàā biè-bièò mú, bē ɔ kée xwáqáán zà dè biè-biè séén kōen.

30. Mòháme mò Ádàà Kíá. Ké nyo bē nìà bó ɔ gboe, wa ké se jàā po nyò bēo se gbo kpōōen, Wa hwòdò dèèn wa mio múin. M dýe wa ké wa ni dú hwùdù tabaaà ké wa ni dýi jidien dè baà-baà mú, wa ni Adà jìà-jè ké ɔ hwòdòe mò-dè zòon.

wa dýi jidiiin-jidiiin bēò ni wa dyuà kpà bēo kō. Káà gma cèè dè bēo nyu wa me dèe. Wa me dè-dèò dè múà bō cèè-dèò múe ɔ ni kà bá-dè dyuà bē

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٦١﴾

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ
بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ
وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ
ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمِثْلَهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَرَجِعْ
أَخْرَجَ سَطْرَهُ فَتَارَازَهُ فَاسْتَعْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ

o gbaà-kóó, ké o kuía o dyi: o dyí mú ké o nyàná dyi gààn-gààn, o dè o bá-nyò bèò hwiq̄iie bé o kée nyu bé se jáà-po-nyò bèò dyie dyéèn, wa ké hweneèn-kpá. o dā nyo bē bē wa poɔ jáā ké wa nyu kùà nòmò dyiin bē kee, kōen ziiin-ziiin kè pèè-dè vèè nyéèèn dāin.

(48:30)

32. Cēe, “M̄ dyi Ádā mú q̄èbēèn, sí m̄ q̄eēn, nī, Ádā mu m̄ mú q̄èbēèn bē o ké ni q̄è-gbà bèò kōen ziiin. Ké Ádā mò nyo kōen ziiin-nyò, wii bédé-nyò”

33. Cēe, “Nyu Ádā kè Kíáɔ wuɔu”; kee wa dyi xwa cēè ní, nī, o mè ni m̄ hwiq̄ii ká Ádā se se-jāā-po-nyò bèò mú q̄èbēè.

(3:32-33)

68. Oò Kíá! cē nyo bèò q̄e m̄ dāa ni wuɔuí-kō-nyòò xwaan dyéé gbo, ké o jù ké m̄ see náa nyuìn nī, m̄ sée o Wuɔuò cē ke. Ké Ádā mu m̄ dyéq̄é gbo dēèn sòdēn nyòd̄n bèò xwaan. Jēè, Ádā ni gmò se jáa-po-nyò bèò dyí.

(5:68)

سُوْفِيَةٌ يُعْجِبُ الزَّانِعَ لِيُغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً
وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٠﴾

الفتح: ٢٩ - ٣٠

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا
يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

آل عمران: ٣٢ - ٣٣

إِنِّي أَنزَلْتُ إِلَيْكَ مِنَ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ
تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتِي وَاللَّهُ يَعِصُكَ مِنْ
النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

المائدة: ٦٨

BÌE-BÌE

Baà-baà m̀ Esánaám Cúe-b̀ h̀m̀m̀ b̀eò s̀s̀ niino, k̀e ̀ ̀ kiin-k̀iino m̀ò d̀e Gèdèp̀òò j̀e gbo kp̀òè̀ǹò j̀e j̀àà po po. Baà-baà baà-baà m̀ò h̀wiè k̀óq̀ó-k̀óq̀ó k̀s̀ m̀m̀ m̀ b̀éè̀ǹ ni nyu-nyòò gbo ẁùq̀uèǹ b̀é m̀ k̀é ̀ ̀ gboi xẁéè̀ǹ nye. ̀ ̀ m̀ò j̀àà t̀iin-t̀iin k̀à Gèdèp̀òò ẁs̀ baà-ẁùq̀ù k̀é ̀ ̀ j̀ùe g̀òe. D̀e Esánaám nyò b̀eò niin kpeq̀e múe, baà-baà m̀ò b̀é baà-nyòò k̀é ̀ ̀ z̀ùò p̀úe d̀e dya d̀e d̀e vènè mú b̀ó Áq̀à j̀t̀à-j̀è, Ẁii k̀é ̀ ̀ kp̀éò j̀e. D̀e biè-biè múe, nyò d̀ò se b̀éq̀é b̀é ̀ ̀ k̀é nyòò̀ǹ k̀é ̀ ̀ m̀e-nyòò p̀ùà ni.

6. Ké wa dyé ma gma b́e wa ké ma Áq̀à k̀uà nyu, wa k̀é j̀àà-nyòò j̀ù, ni wa k̀é ̀ ̀ wuqu nyu, nií, d̀e d̀yí s̀éq̀éè̀ǹ- s̀éq̀éè̀ǹ múe wa k̀é baà-baà q̀e d̀á b̀é wa k̀é t̀ò-d̀è b̀é t̀ò. K̀é ̀ ̀ m̀ò j̀àà-k̀à biè-biè b̀ó nyò b̀eò biì b̀é ̀ ̀ s̀éq̀éè̀ǹ d̀yíe.

(98:6)

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينٌ الْقِيَمَةِ ﴿٦﴾

الْبَيْتَةُ : ٦

57. Ké m̀ se ma Giq̀io b̀é k̀é nyòò̀ǹ b̀é m̀e p̀ù, kee b̀é wa k̀é ma m̀ biè.

(51:57)

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

الذاريات : ٥٧

79. Dyé baà-baà kp̀éè̀ǹ s̀òd̀è̀ǹ b̀ó dyóq̀óò d̀yí peè-peè gbo muò d̀yí kp̀á-kp̀á gboe, b̀é ̀ ̀ k̀é tie kp̀ò kp̀ò dyèè̀ǹ, b̀é m̀ k̀é K̀òwáq̀áá̀ǹò wuquùn z̀à tee b̀é z̀s̀ k̀é z̀s̀. J̀àan-j̀à, K̀òwáq̀áá̀ǹò wuquùn z̀à-z̀à tee b̀ó g̀àna-k̀uùn ẁéè d̀e Gèdèp̀òò h̀wiq̀ii.

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِكَ الشَّمْسِ إِلَى عَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٩﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسُجِّدْ بِهِ - نَافِلَةٌ لَكَ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴿٨٠﴾

بنی اسرائیل : ٧٩ - ٨٠

80. B́e m̀ k̀é K̀òwáq̀áá̀ǹò q̀e-d̀á b̀ó máan hwùq̀ù-h̀wiè baà-baà mu, b̀é ̀ ̀ k̀é k̀é k̀s̀ po-niin j̀ù b̀ó m̀ biì. Nì Wuq̀uí-k̀ò-nyòò mu d̀ye m̀ d̀yíi-quuùn b̀é ̀ ̀ k̀é m̀ hwoq̀o t̀ò̀m̀ò d̀yà d̀ò d̀yà d̀e.

(17:79-80)

239. Gm̀ò baà-baà b̀é k̀é h̀wiè-dyi baà-ẁùq̀ùò d̀yí, k̀é nyà̀nà Áq̀à d̀yua d̀yí b̀ó m̀ miò̀ǹ biq̀ii d̀yà-d̀yà mú.

(2:239)

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٢٣٩﴾

البقرة : ٢٣٩

TÓNÒ MÚ KPÁ KPÁ

Đé Kòwáqáàn Hwèèn-hwèèno múe, tónò mú kpá-kpá mò sòòin gāna-kuunú mu hwìò gbo dẹ wàqà-màqáan Dènèò mú. (Wà qàmàqáan mò Meèn bèò kẹ nyo bẹ baà meèn kà kee wa baà dènè). Ɔ mò kpeḍe zà zà bẹ Ɔ dya dyí séḍḍèen séḍḍèen kẹ Ɔ nyue bẹ Ɔ kẹ xwa fḗen bó nyo muà nyuun wḗe búá dẹ zùun. Nyo bẹ Ɔ kpáa tóno múe dyuò dẹ paqà sḍèn dẹ dyiie, kẹ t́ nɔ mú kpá-kpá kpá nyo bẹ Ɔ mò dẹ ðeàà kee gbo.

184. Oò bẹ m̀à jàà po nyo bẹò kee; tónò mú kpá kpá mò bḗe dḗ, kà Ɔ mò ma dḗ bó nyo bẹ nio zḗo kíin nye biie, bḗ m̀ kẹ mú hwè.

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ
كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٤﴾

185. Tónò mú kpá jẹ à cḗà kee mò bó táí po wè bḗ biì, kee wé-nyò bḗ ni bḗ hwie kẹ nà-nyò bḗ me kpá tónò mú bó wé séen wa móo tee, bḗ Ɔ kẹ dḗ hwè, Nyo bḗ nià kpéie me muin tónò mú kpá kpáa gà dyé dyéò mú, Ɔ mò gà dyé-nyòò dḗ-dḗ nyí-nyí, kẹ nyo bḗ Ɔ nyu kùà nòmò dyiin nià kee Ɔ séḍḍèen dyí bó Ɔ biì. Kẹ nyo bḗ Ɔ nyu kùà nòmò dyiin dḗ hwòḍò wḗ-wḗ múe, Ɔ séḍḍèen dyí bó Ɔ miòòn biì. Kẹ tónò mú kpá kpá nòmò dyiin bó m̀ biì Ɔ jù kẹ m̀ dyie dyuò ní.

أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ
وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَ فَدِيَةٌ طَعَامٍ
مَّسْكِينٍ مَّن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ وَأَن
تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٥﴾

البقرة: ١٨٤ - ١٨٥

(2:184-185)

WÍDÍ PEÐE-PEÐE ÐÉ ÁÐÀ MÚ

Wíḍì m̄ ḱéà tò k̄ò j̄è c̄éèa dé K̄òwáḍáán Hwèèn-hwèènò múe t̄èḿèèn à Ɔ xwíniíno d̄yí dé Ɔ nyéné m̄à “Záká” kee mú. Wuḍuo xwíniín mò de hwoà de mú, k̄é Ɔ zaain de múe. B̄é è k̄é b̄ó nyo è c̄íà hwòḍo múe niin dyèè dé b̄ó b̄ā-d̄è séén k̄ò zaà, b̄ā-d̄èò d̄ye s̄èa bíḍie hwè mú b̄ó nyo è muà Ɔ k̄ūà mú nyuín nyee bìi, k̄é hwòḍo-nyò èèò ḍà wa niin dyèèn, Ɔ nyue k̄é hwòḍo zaain mú.

“Záká” mò Esánáam c̄úe-b̄òò t̄ā niino k̄é Ɔ mò de kpa dé dé Esánáam mú b̄ó nyo ḍòe m̄uee j̄è gbo k̄ō-k̄ō bìi.

44. K̄é d̄yè b̄aà-b̄aà kpé è m̄ k̄é tò-d̄è tò, k̄é m̄ nyo è b̄è taḍa dú hwùḍùe m̄e taḍa dú-hwùḍù.

(2:44)

39. Ɔ j̄èè, nyí de hwo ní wóḍó-nyò d̄yie. Ɔ k̄é nyo mó de m̄ xwaà k̄é hwie k̄ō-nà-nyò, ḍekè. Ðe nià kee nòmò d̄yiin b̄ó nyo è è wa mó Áḍà hwòḍò d̄yi d̄èe d̄yie bìi, k̄é wa mò nyo è mu de pàḍà dyèèn nyee.

(30:39)

20. K̄é dé wa b̄ā-b̄āò múe, nyo zò de è k̄é nyo se de zò mu de dyèèn.

(51:20)

25. K̄é nyo è k̄ō b̄ā-b̄ā mú à è èèn d̄yí séḍéèn-séḍéèn d̄yèe ke.

26. B̄ó nyo zò de è k̄é nyo se de zò kee bìi.

(70:25-26)

60. Gbo kpá s̄òò mò b̄ó nyo è d̄yè gà k̄é nyo è se de ḍò b̄éḍéè bìi ḍòòn, Ɔ k̄é nyo b̄éḍé ní-w̄ò zà-hwòḍò-d̄yùà èè, Ɔ k̄é giī è gbāà j̄è, Ɔ k̄é kpa

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَادْعُوا مَعَ

الرَّكْعِينَ ﴿٤٤﴾

البقرة: ٤٤

فَقَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ ذَٰلِكَ

خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ

الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

الروم: ٣٩

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُورِ ﴿٢٥﴾

الذاريات: ٢٥

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢٥﴾

لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُورِ ﴿٢٦﴾

المعارج: ٢٥ - ٢٦

إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ

عَلَيْهَا وَالْمَوْلَفَةَ فَلَوْ هُمُ فِي الرِّقَابِ وَالْغَرَمِينَ

bédé-nyò bè, ɔ ké Áqà jè, ɔ kè hwiè-kō-nà-nyò bè **وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ**
 jè.—ɔ mò Áqà wuq̄uɔ. Ké Áqà dyuò q̄ɛ séén dyí
 ké ɔ mò Hwòdò-f̄n̄n̄-nyò. **وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمٌ** ٦٥

(2:60)

255. Oò jàà po nyò q̄ɛ bè bè à q̄āā m̄ nyíe tò q̄ò
 hwè bè wé k̄ɔ xwíniín q̄ɛ d̄s̄-d̄s̄. kè q̄ɛ peq̄e-peq̄e,
 b̄ato b̄édé b̄édé, q̄ɛ dyí b̄aḡāān-b̄aḡāān q̄ò seà
 niè muɛ ké nyini. Nyò bè bè wa b̄ó n̄āan po po
 nià keɛ wa mò nyò bè nyé wa miò múɛ.

(2:255)

262/263. Nyò bè bè wa toà wa k̄ɔ-q̄ɛ b̄èò b̄ó
 Áqà niín kp̄āan w̄ɛɛ, ni k̄à méèn-ḡò b̄é ɔ toḡoà
 kp̄óq̄ò m̄èñɛn-s̄ò nià ke, kè b̄ó ḡò dyuáq̄ò dyíe
 m̄èñɛn-dyuà h̄d̄d̄èq̄è-q̄ò niò. Áqà po nyò bè b̄é ɔ
 hwòdò dè múin nyɛ niín manaɔ k̄ɔ. Áqà mò
 Wuḡuí-k̄ɔ-nyò b̄ó q̄ɛ p̄aḡa biì, kè ɔ dyuò q̄ɛ séén
 dyí . . . Nyò, bè bè wa toà wa k̄ɔ-q̄ɛ b̄èò b̄ó Áqà
 biì, kè wa ní poà nyò hwòdò q̄ɛ q̄éi po wùq̄u ɔ
 q̄ɛn nyɛɛ, wa Wuḡuí-k̄ɔ-nyòò mu wa péèn. Wa
 se f̄āā q̄ò peq̄ɛ mu ké wa se wiin kp̄āa mu.

(2:262–263)

266. Nyò bè, b̄é wa toà wa tò-q̄ɛ b̄èò b̄ó Áqà
 hwòdò dyi dè jè kè kpé dyí kp̄a jèè, ni k̄à b̄á-q̄ɛ
 p̄a ni toḡo dya, b̄é ní q̄aḡaaan, kè ɔ toḡo b̄o
 p̄aḡāa nià ke, ɔ jù ké ní vèñɛ se ɔ q̄aḡaaan ní, ní,
 dunu q̄aḡaaan ní, Áqà dyé q̄ɛ séén ni nyuen nòmò
 dyiín.

(2:266)

التوبة: ٦٥

يَتَّيِبُهَا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْتُمْ مِنْ قَبْلِ
 اَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفِيعَةٌ
وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ١٥٥

البقرة: ٢٥٥

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ
 سَنَابِلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
 وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦٦

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ
 لَا يُتَّبِعُونَ مَآ اَنْفَقُوا مَنَّا وَلَا اَدَّى لَهُمْ
 اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٢٦٦

البقرة: ٢٦٢ - ٢٦٣

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ اِتِّعَاءً
 مَرْضَاتٍ لِلَّهِ وَتَنْبِيئًا مِّنْ اَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ
 جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ اَصَابَهَا وَايْلٌ فَتَأْتِ اُكْلُهَا
 ضِعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَايْلٌ فَطُلَّ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٢٦٦

البقرة: ٢٦٦

275. Nyo bè b́é wa toà wa k̄-d̄è b̀èò b́ó Ádà b̀ìì b́ó máan k̀è dyoḡoàán, gā-gbo k̀è b́ó nyoòn dyuà, mu wa péè-d̄èò dyéèen d̄é Wuq̄uí-k̄ò-nyoò gbo, fāà d̄ò se wa k̄ dyie mu k̀é wa se wiin kpáàn mu.

(2:275)

39. Dyée, b̀è mò nyo b̀è b́é wa d̄āā d̄á b́é b̀è k̄éa d̄e to b́ó Adà b̀ìì k̄e, k̄e nyo d̄ie b̀è n̄i d̄é b̀è hwiè k̀é wa nyini hwòḡò. Nyo b́é ò nyinià hwòḡò k̄e ò nyini hwòḡò b́ó ò miò niin Zùùò gbo. K̄e Adà b̀éèen ò miòòn, k̀é b̀è mò d̄e mò nyo b̀è.

(47:39)

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالْإِثْلِ وَالْتِهَارِ
سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٥﴾

البقرة: ٢٧٥

هَٰ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلْ
عَنْ نَفْسِهِ ۗ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ ۗ وَأَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ ۗ وَإِن
تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا
أَمْثَلَكُمْ ﴿٣٩﴾

محمد: ٣٩

MÉKÀ MU MU KÈ KÀ-BÁÒ (GÈDÈPÈDÒ-GBÒÒ)

Kòwáqáànṣò poèn mēèn séén kè nyo bè baà mēèn kà kee gbo bē wa ké Mékà muin dyuáqò dè wa fēè mú wa dyie náa nyue bēèn ní, ké ɔ jù ké wa hwiè dyi dyi péè ní. Wa dè mu mu t́ín-t́ín dèò mò Kàbáà bē Kòwáqáàn d́á ɔ màà gbò kíin-kíin bē wa po bó Gèdèpédò mú biēen jēe. Mékà mu mu t́ín-t́ín mò bē nyo séén bèò kée hwòqòon bédén kà wa kè bóqò kà kò qòe nyo bē mò nyo dyuáqòe. Ké dè ní xwai nyu-dè díe bē múe wa kée dyi dyuò dè hwòqòon kà Gèdèpédò mò wa fēè jii tò dè t́ín-t́ín nye.

26. Dé nyo bē se jāā poe gboe, kè nyo bē kààin Áqà gbo mu hwièò dyie, ɔ kè sòòin dè biè-naàn Hwèèn-hwèèn bē à qàā gā bó nyoòon biie, wa mò dée bē sòèn dè gbàa fúqúà kòò, kè nyo bē bē wa mò se dyi-sédéèen-dè bē wa ké hwii sòèn nyee, à múe nyuùn bē wa ké wii gá dyé dyé vèè wò dō.

27. ɔ me nì m hwiq̄ii ti bē À tò ma Eeéòqòhēe Gbòò pá dyie, “bó m dè qò gboi kpàà, kè m me nòmòen ní gbòò xwa bó nyo bē bē wa bīà ɔ dèie jè, kè nyo bē bē wa nyàà dyi kè nyo bē bē wa jid̄i dyi ké wa zà wa miòon xwáqáàn dè bāa-baà múe.

28. Ké m me cē nyo bèò Mékà mu mu jè gbo. Wa mu m gbo dyiin dè nà nà mú, kè bó So-ni-gbù kòon se kpé dyi niè kòò, sòèn dè qà kpái-kpái bē.

29. “Bé wa ké ɔ gbo kpá dè bèò dyé bó wa biì, bē wa ké Áqà nyénéò d́á bó wé bē bē wa muà gāàn wēe mú, dyiin dè nyúan-dè bē bē ɔ qāà wa nyi kee mú. níi, bē me d̄i dè bē bē kè hwòqò dè déi kpá-nyò kè dè-mó-nyò d̄i-d̄e nyi.”

30. Nii, wa me hwò wa miòon mú bē wa ké wa wuq̄u biin po-po bèò mú dyiin, kè wa me kpá dè wa Nyaá-nya gbo sùà z̄ó muè.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً
الْعَكِيفِ فِيهِ وَالْبَاءِ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْحِكْمِ
يُظْمِرْ نَذْقَهُ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٦٦﴾

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَن لَّا
تُشْرِكَ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ
وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٦٧﴾

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَا تُوَكَّلُ يَا حَلَّالٌ وَعَلَى
كُلِّ صَامِرٍ يَأْتِيكَ مِنْ كُلِّ مَجْزٍ عَمِيمٍ ﴿٦٨﴾

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي
آيَاتٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةٍ
أَلْأَنفُسِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَوَّلِيهَا الْفَقِيرَ ﴿٦٩﴾
ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُوفُوا نُدُورَهُمْ
وَلِيَطُوفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٧٠﴾

(22:26–30)

الحج: ٢٦ - ٣٠

98. Ò dé ɔ múe dèe dâbaan-dè wáqáa bè ni, ɔ mò EéBódó-hèe pá, ké nyo séén dyá ɔ múe dyá gidii mú. Ké dè Gbòò zò mu muo mò nyoòn bè mó dè múin hwiè dyie kpé sòèn Áqà gbo. Ké nyo se jáà poe, ɔ me ni ɔ hwiqii kà Áqà, jáà cáa, ɔ bèin ɔ miòòn ké ɔ se dè dò bó ɔ wáan mó.

(3:98)

198. Deneè bè mòà (Háái) dè Mékà mu mue à dyuò wa dyi jèé, ɔ kò jè, nyo séén bè wa wòèn mu muo jè gbo dè deneè bè nià kee múe, ɔ me ni wa hwiqii kà wa me bó wuqu cá-cá dò poe, mɔo wa ké gma bèò dò wáqá, mɔo bè wa ké je dè wa mu mu hwiè kò. Òe nò mò dyiin séén bè m nyue, Áqà dyuò ɔ dyi. Ké m miòòn me dyé dè séén bè m kò bè m ké dyé, ké jáa jèé, dyé-dè nò mò dyiino mò dyi sédèèn-sédèèn. Ké m me fèèn ní dòòn dyi, Oò dè múin wò gáà bè.

(2:198)

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مِّمَّا يُرْهِيمُ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ
آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ
إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ
الْعَالَمِينَ ﴿١٩٨﴾

آل عمران: ٩٨

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ
الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي
الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ
وَتَكْرَدُوا فَإِنَّ فِى بَيْتِ اللَّهِ لِلنَّكَوِيِّ
وَأَتَقُونَ بِتِأْوِيلِهِ الْأَلْبَسِ ﴿١٩٨﴾

البقرة: ١٩٨

BŌ HWÈÈN-HWÈÈNŌ WÁDÁ WÁDÁ

Đé Ádà b̄̀o wáqá-wáqá múe nyòòn bédé b̄̀e wa ké mú ma dé de séén ɔ wáqá-nyòò mu nyuùn w̄̀e mú. ɔ me ni ɔ hwiq̄̀ii ká ɔ bédé ɔ ké b̄̀o ɔ j̄̀e gboi kp̄̀o, nii, b̄̀e ɔ ké q̄̀á wùq̄̀ù ð̄̀iin ð̄̀iin̄o gbo dyie. Đe nià kee à hwòèn dyéq̄̀éí cá dé hwie b̄̀e tò ma ká Móze k̄̀e Eq̄̀òòn dyie bá Féwóq̄̀ó ké ma gbo wùq̄̀ù bédéé j̄̀e mú.

34. Ké nyé dyuò wuq̄̀ue ké ɔ zi nyo b̄̀e ɔ q̄̀áa nyòòn Ádà gboe dyie, ké ɔ nyu dyi-séq̄̀éè̄n-d̄̀e b̄̀e, ké ɔ q̄̀á “m̄̀ mò j̄̀áa j̄̀é, nyo b̄̀e b̄̀e wa dya wa miòòn bíq̄̀iie.

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٤﴾

35. Ké j̄̀áa k̄̀e n̄́amààn wa se de dyuáq̄̀ò. Po de-gbà xwáq̄̀áán b̄̀o dyiin nòmò de j̄̀e. Gmò-n̄̀o, ɔ po ma mú nyéè̄n-nyéè̄n m̄̀ k̄̀e mò puá, ɔ ni p̄̀ù ká ɔ mòà bàtò nòmò dyiin nye.

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾

36. Kee nyo q̄̀ò se ɔ bédéé mu ɔ s̄̀èen nyo b̄̀e nyana dyi ḡ̀aan-ḡ̀aan w̄̀e, ké nyo q̄̀ò see bédéé mu ɔ s̄̀èen nyo b̄̀e bédéa hwòq̄̀ò kuku ke.

وَمَا يُلْقِنَهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِنَهَا إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٦﴾

(41:34-36)

126. Đà nyo b̄̀eò de Wuq̄̀ui-k̄̀o-nyòò gbo dé hwòq̄̀ò f̄̀òn̄-d̄̀f̄̀òn̄ mú, k̄̀e dé n̄́aan po po nòmò dyiin mú. Ké m̄̀ k̄̀e wa me wùq̄̀ù dé hwie nòmò dyiin mú. J̄̀é cáá, ni Wuq̄̀ui-k̄̀o-nyò dyuòe dyi nòmò dyiin nyo b̄̀e ɔ q̄̀a hwie dyi s̄̀òèn nye. Ké ɔ dyuòè dyi j̄̀é nyo b̄̀e b̄̀e ɔ gmò dyi ke.

حم السجدة: ٣٤ - ٣٦
ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَدِّ لَهُمُ الْبَاتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٣٦﴾

127. M̄̀ dyie gbo-po b̄̀e m̄̀ ké nyo b̄̀e kp̄̀d̄̀a wa muce q̄̀ò k̄̀anáa ká ke, ḡ̀a dyéè̄n ní, niin, m̄̀ me dyéè̄n wa ḡ̀a ká wa de-gbà b̄̀eò nyu niè ke, kee m̄̀ dyi wa giq̄̀ii dyi t̄̀em̄̀èèn ní, nii, j̄̀áa j̄̀é, ɔ séq̄̀éè̄n dyi b̄̀o giq̄̀ii-nyò b̄̀eò biì.

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عَاقَبْتُمْ بِهِ وَإِنَّ صَبْرَكُمْ لَهُو خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿٣٧﴾

128. Oò Ðe-mu-kpáan-wēe cē-nyò ì kpò hwòdò ku ku bē dyi; ké jáá cáa, ì hwòdò ku ku bēò bēèn niè dyiin dè Ádà dòn kpé mú. Ké wa jè me bō ì wii nyuen, moò bē ì hwòdò ké dè dèi kpá, sepóedé wa dè-gbà xwaan poèn jè.

وَأَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٧٨﴾

129. Jáá cá, Adà ì nyò bē bē wa mò dyi sédèèn nyò kēe gbo ò kè nyo bē nòmò kpedeèn nyē.

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿١٧٩﴾

النحل ١٢٦ - ١٢٩

(16:126-129)

6. Ké kũn-kpò biè-nyò dò dyi, dyi-gmōen-naan ì xwaan mōen, nyiè dyi-gmōen-naan bē ò ké Adà Wuḍuo wó; ì ì me kpaa pá kō mú ò bēèn dyi-gmò gmò dyéé kē. Sepóedé, wa mò nyo bē bē wa se dè dyi dyuò kē.

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ ابْلِغْهُ مَا مَنَّهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٦٦﴾

التوبة: ٦

(9:6)

18. Nyo bē bē wa pòèn se-jāā-gèdèpòò bēò biè biè kōen ké wa dyia Ádà gbo dyie, wa bédé múa bō nòmò dyiin bēò ní. ò kō jè, nyi múa-bō nòmò dyiin bēò ní gbo-ì-nyò bēò.

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٨١﴾

19. Nyé tò Wuḍuo gbo dùù ké ò sí ò dyi sédèèn-dè bēò kídié, ò mò nyo Ádà nià dyi gmòòn wē, ké ò mò nyo bē bē wa wó dè múin nyē.

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْأَلْبَابِ ﴿١٨١﴾

(39:18-19)

الزمر: ١٨ - ١٩

DÈÈN-ĐÈ KÈ ĐÈ-GBÀ

Kòwáqáàno tèmèèn nyoòn kà wa ké fèè jè gboí kpòo nyue, ké ó seè b́- b́ ké dè ɔ zà zà ke. M ké m̀ m̀ m̀ m̀ d̀yí b́áqáain ké b́è m̀ ké m̀ m̀ d̀yí b́è b́óóen nyee se dè Esánaám kpeḍe mú ni. D̀yí séḍèèn fèè cí-cí, kè ni k̀o dè b́è kè dè pàqà b́è b́è Gèḍèpòò d̀áa m̀ nyíe k̀áa mú nyuin nyuin mò fèèo gmà. Đé dè ðeàà séen múe, Kòwáqáàno p̀èèen gma b́è, kè toḍo k̀ dè b́è, kè zùun dè b́è mú zaain. ɔ hwòḍò kraàin d̀èo mò dè gbo gmò gmò kè mú zaain zaain b́o nyoòn séen bíi.

11. Jàà jèé, jáa-po-nyò séén wa mò d̀íí b́è. ɔ k̀ jè, m̀ me nyue b́è gid̀íi kè d̀íi b́è p̀úa nì, kè fèèn Aqà b́è ɔ kè m̀ wii k̀ bédé.

12. Oò jáa-po-nyò b́è! Nyo d̀o me b́o ɔ muee d̀o dè-gbà d̀o k̀un c̀èe, nyé kpa dè kè ɔ zi ɔ muee d̀o d̀yíe? m̀o b́è màa d̀o kè ɔ muee màa d̀o dè gbà k̀un c̀èe, nyé kpa dè kè ɔ zi ɔ muee màa d̀o d̀yíe; kè b́è b́o b́è m̀io niin nyo b́èo dè-gbà k̀un c̀èe, m̀o b́è b́è kè nyéné se xwiniín k̀ dè mú d̀ááin nye. ɔ nyini d̀yíin m̀io b́è wa kè nì nyéné-gbà d̀á, ɔ jù kè m̀ d̀á jáa-po-nyò j̀un. Kè nyo b́è b́è wa seà wa kpeḍe b́èo gbo zìààn nyee, mò dè gbà nyu nyò b́èo.

13. Oò jáa-po-nyò b́è! Sò hwòḍò gba-gbà b́è jè dèen, sepóedé, m̀ muee d̀o hwòḍò dyédèen gbàan gbàan pàqà mò nàmaàn. Kè mòon d̀á b́è m̀ kè m̀ d̀íí d̀o dèen d̀yí gm̀en, kè mòon d̀á b́è m̀ kè b́è muee d̀o dèi wùḍùì. Bè d̀o mu mòon b́è ɔ kè ɔ d̀íí d̀o b́è ɔ d̀á m̀e f́ d̀íi? Jàà jèé, m̀ mue mú nyéen. Kè fèèn Aqà, Jáà jèé, Aqà mò wii bédé nyò kè ɔ wii b́a d̀yí m̀io.

(49:11-13)

37. Kè b́è ðie Aqà, kè b́o ɔ kè dè d̀o gbo kpòòen, kè m̀ me bédé gid̀íi dè nì wòḍòen-nyò b́èo gbo, kè dè m̀ m̀io niin nyo b́è gbo, kè dè xwíe-

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١١﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ
يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا
مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِاللِّسَانِ
بِئْسَ الْأَسْمُ الْقَسُوفُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٢﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّك
بَعْضُ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا
أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا
فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾

الحجرات: ١١ - ١٣

وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا
وَالَّذِينَ آمَنُوا وَآلَهُمْ صَالِحَاتٌ وَآلَهُمْ صَالِحَاتٌ

dyù ße kè ðe mó nyò ße kè nyò ße ße wa mò ni wóqó-nyò kè nyò ße ße wa mò qéè kè m múce ße ße wa ni bó m waañ wē, kè nyò ße nà hwiè kō ke, kè nyò ße ni qè ðiaa-sòò múe. Jāā jèè Áqà se nyò ße ò búáín ò miò dyí kè ò ßóqó kee mú qèßè.

38. Nyò ße mò xwaan dyi ku-nyò kè wa tèmèèn nyòòn ße wa kè xwaan dyi ku ðekè, kè wa vie qè ße ße Áqà qàa wa nyí sòen qè ò ðe paqà ßeò múe. Ké Á qà se-jāā po-nyò ßeò bii gā dyèèn nàan vèné qò nàðaa.

39. Nyò ße ße wa tòà wa bā-qè ße ße nyòòn kée dyé jèe, kè wa se Áqà kè ò Wé hwèèn-gbòò jè jāā-po. Nyò ße ò ßéqé Nsò-nàmaàn ße ò kè ò ßato jùe, ò me ni ò hwiqii kà ße ò mò ßato nyini dyiin nye.

(4:37-39)

91. Jāā cá, Áqà mó dyi-séqéèen-séqéèen, kè ò qá, à me nyuín nòmò dyiin dyi! Bé à kè ðe nyiín kà wóqó-nyò ße nià ke; kee ò nyé ðe-gbà kè nàmaàn kè gmà qùà-qùà mú. ò po m nàan ße m kè ßéqé kō ni.

92. Dyiin m kè Áqà Dè-wùqùò mú ße dyi ma ò dèèn, kè bó ò mú jàqàa, ò jù kè m qàa dyi kuín ni; Ðé kō jè m nyuà Áqà ni hwòqò kō taða nyò múe, Jāā Áqà dyuò ni nyu-qè séén dyí.

93. Bó niè kà màa ße ò qàðáa ò dóno kè ò zaain ò xwaan ðe nià ke. M ði wùqù ße m kè ni gbá gbá dyi vòèèn, sepóéqé, ße nyò qò ni kō qà kpé ßéqé ò ní kō qà nyò tōò ße dyi zi. Jāā jèè, Áqà dōen ò m mú kè bó dyi sò wèò ßaqa ò mué m dyí tèmèèn dè ße m búqùen nye.

(16:91-93)

وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ
الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَأَبْنِ
السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا
يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ﴿٣٧﴾

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ
بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَاءَ أَنفُسِهِمْ اللَّهُ
مِن فَضْلِهِ ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا
مُّهِينًا ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِيقًا لِلنَّاسِ وَلَا
يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ وَمَن يَكُنِ
الشَّيْطٰنَ لَهُ فَرِيْسَةً قَرِيْنًا ﴿٣٩﴾
النساء: ٣٧ - ٣٩

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي
الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤١﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا
الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ
عَلَيْكُمْ كَيْفَالِإِنِ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٤٢﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي نَفَضَتْ غَزْلَهَا مِن بَعْدِ قُوَّةٍ
أَنكَبَتَا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخْلًا بَيْنَكُمْ أَن
تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِن أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ
اللَّهُ بِيَدِهِ وَيَلْبِئْسَ لَكُمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنتُمْ فِيهِ
تَخْلِفُونَ ﴿٩٣﴾
النحل: ٩١ - ٩٣

136. Oò jàā po nyò bè! ku-dyi dè dýi sédqèèn-sédqèèn mú, bè m kè Áqà záse jù, ti qò baqaain o se dè m miòòn niin wáká kò, mào dè ni wòqóè-nýò bè wáká kò, kè dè ni wòqó-nýò bè niin wáká kò, kebii, o me mò bà-nýò mào gá dyé-nýò ke, Áqà kò wa séén jè gbo kè o zi m dýi, o kò jè, bó hwòqòe gbo-po-dè se-dýi-sédqèèn kídí síe, bè m kè kpé bèèn bè m kè jàā nyu. M dýi jàā viè mào m dýi o dýi sòdèn ní, nù, o me ni m hwìqii kà Aqà dyuò dè séén m nyue dyie.

(4:136)

149. Áqà se wuqu zòo bè cē-cē mú dèdè o sèèn nyo bè wa nyu dè gbà bũe wáká kò qòòn. Jàā cáa, Áqà mò dè séén wò-nýò kè dè séén dýi dyuò-nýò.

150. Kebii m me nyu dè nòmò dýiin nyòòn séén dyéqèèn mào m me nyue viè kà, mào m me ziiin nàmaàn kòèn nyee, Áqà, jàā cá, o mò nàmaàn dýi Gbaā-nýò kè kpé séén bédé-nýò.

(4:149-150)

9. Oò jàā-po-nýò bè! bè ku dýi dè Aqà wáká kò, bè bè kè záse nyu dè jàā mú; kè nyo qò mú nyé kpeqe me bóo nyue bè m kè jàā gbo sò. M me mò jàā-nýò tee bè o néá dýi-sédqèèn-sédqèèn ke. Kè fèèn Áqà dýi. Jàā jèé, Aqà dyuò dè bè m ni nyuen kee dýi.

10. Áqà qàā nyo bè bè wa taḃa o hwìqii kè wa nyu kpeqe nòmò dýiin nyee, nyénèèn qááin kà wa mu kòen ziiin-ziiin kè péè-dè kpa-dè vèè qò dyéèn nye.

11. o dýi nyo bè bè wa seà jàā-po kè wa bóa à Ðabaàin-dè bèo kee jè jùin, wa mò nyo bè ni Héè mue nye.

(5:9-11)

يَتَّيِبُهَا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلّٰهِ وَلَوْ عَلَىٰٓ اَنْفُسِكُمْ اَوْ اَوْلَادِكُمْ وَالْاَقْرَبِينَ ۗ اِنْ يَكُنْ غَنِيًّا اَوْ فَقِيْرًا فَاللّٰهُ اَوْلَىٰ بِمَا فَلَا تَتَّبِعُوْا اَهْوَىٰ اَنْ تَعْدِلُوْا وَاِنْ تَلَوْا اَوْ تَعْرَضُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ يَمَّا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ﴿١٣٦﴾

النساء: ١٣٦

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوْءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَن ظَلَمَ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٤٩﴾

اِنْ بُدُوْا خَيْرًا اَوْ نُحِفُوْهُ اَوْ تَعْفُوْا عَنْ سُوْءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيْرًا ﴿١٥٠﴾

النساء: ١٤٩ - ١٥٠

يَتَّيِبُهَا لِلَّذِيْنَ ءَامَنُوْا كُوْنُوْا قَوَّامِيْنَ لِلّٰهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰٓى اَلَّا تَعْدِلُوْا اَعْدِلُوْا هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى وَاَتَّقُوا اللّٰهَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌ يَّمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩﴾

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿١٠﴾

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَكَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿١١﴾

المائدة: ٩ - ١١

32. Bó ni dyú bèò dábáà bó gà dyé-dyé dyi fèèn jè. À mò nyo nyiá m kè wa kè wa bèe móo-dè bè ke. Wa dábá-dábá mò nàmàan vèné cá.

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ حَشِيَّةً ۖ اِمْلَاقٍ تَحْنُ تَزْرُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ
 ۞ إِن قَتَلْتُمْهُمْ كَانَ خِطَاً كَبِيراً ۞ (32)

33. Bó gbàdàan-po-po bün xwèè, jáā cá, ɔ se dyi sédèèn kè ɔ mò kpeḍe gbà.

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ ۖ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَسَاءَ
 سَبِيلاً ۞ (33)

34. Bó Zùù bè Ádà dá à me bóa dábáa kee dábáa, ɔ me sèèn dyi sédèèn kà hwè. Ké nyo dábá kú bó se dyi sédèèn kà kee, jáā jèé, À dá nyo méa kee dui sé-nyò kpé nyi bè ɔ kè kpa zá kee ɔ me bó kó zie dè kú-dábá-dábá mú sepòḍé, gmàò mu ɔ gbo kpààn.

وَلَا تَقْرَبُوا مَا لَيْسَ بِكُمُ الْحَرَامَ ۖ إِنَّهُ لِحُرْمَتٍ ۖ فَمَنْ قِيلَ
 لَهُمْ أَنَسُوا فَمَا فَعَلُوا فَذُنُوبُهُمْ ۖ سُلْطَانًا فَلَا يَسْتُرِف
 ۞ فِي الْقَتْلِ إِنَّمَا كَانَ مَنصُورًا ۞ (34)

35. Ké m me bó xwié-dyù kō-dè bün xwèe, ɔ sèèn dè hwìé sédèèn dyi mú hwè, bè ɔ kè bè-hwè kiin, ké m me dyiin ni wuḍu ḍi ḍiò mú, sepòḍé, wa mu ḍei dien bó ni wuḍu ḍi ḍiò jè.

وَلَا تَقْرَبُوا مَا لَيْسَ بِكُمُ الْحَرَامَ ۖ إِنَّهُ لِحُرْمَتٍ ۖ فَمَنْ قِيلَ
 لَهُمْ أَنَسُوا فَمَا فَعَلُوا فَذُنُوبُهُمْ ۖ سُلْطَانًا فَلَا يَسْتُرِف
 ۞ فِي الْقَتْلِ إِنَّمَا كَانَ مَنصُورًا ۞ (35)

36. Ké m dyi dè dábáàin niin, m me dábáàino nòmò dyiin, ké ɔ púá ḍuḍuò me bèèn-mú, bè ɔ sédèèn dyie, ké nyoòn bèèn ɔ jè cèe dè mánáàn.

وَأَوْفُوا بِالْكَيْلِ إِذَا كَلَّمْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطِ أَسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ
 ۞ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۞ (36)

37. Bó dè bè bè m se xwiniin dyuòe kidí síe. Jáā cá, m me cè m gboe, ḍùù kè dyédé kè Hwòḍò-dyuà wa mu ḍe séèn bè nià kee nyu dè bè múin gmòèn.

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۖ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
 وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ۞ (37)

38. Bó nàa dè bódó-kpàà kō bó bódó kà, sepòḍé, m se bódó-kpàà dyi-wààin bèèn, mōò m kè tòḍò bēo se dya cèèn bèèn.

وَلَا تَسْخَبْ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ الْأَرْضَ
 وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ۞ (38)

39. Dè-gbà bè ɔ ni ḍe séèn bèa múe mò dyi nyèen-dè dè ni Wúḍui-kō-nyòò gbo.

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ۞ (39)
 بنی اسرائیل: ۳۲ - ۳۹

(17:32-39)

ESÁNÁMÌ, WÍDÍ JÈ GBO GMÒ GMÒ

Ɖe tíín-tíín nì dè Esánáàm wíqí jè gbo gmò-gmò múe mò kà Gèdèpódò kɔ dɛ séén nye. Nyo dò kè dɛ kɔɔ, ɔ xwíniín mò m̀ bédé kpe b́e m̀ kè dɛ kɔ, b́e m̀ kè nì kɔɔ-dɛe daí zaain b́e m̀ kée dɛ mú nyuín nyee, Esánáàm dyée kpéén kè ɔ gmòò dyí miɔɔ, kee dɛ kɔ kɔ séén mò nyoɔn séén kpé kà wa tò wa bā-dɛ b́eò dye b́e nyo b́eò bédé wa kè dyée. Kpé nià kee tòen dɛ dyí ñaɔàain ñaɔàain mú, ke ɔ vènéò nì dè hwòdòe ẃ-ẃ mú b́o zùùn dè kè toɔo-kɔ dè b́e dyé jè hwòdò kɔ dè dè b́o nyo séén móò dyíe biì.

117. Ké à cɛe ma Injà b́eò gbo, kè à d́à b́e nì Ád́à xwíqíi, kè wa séén niè ma xwíqíi kee Iblis see ma xwíqíi niè mó. ɔ nóò ma ní.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا
إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى ﴿١١٧﴾

118. Hwè kè À cɛe ma, “Oò Ád́àan, d́èà mò m̀ kè nì gmààò mú nyé-nyò ɔ me b́ó b́e b́á-dɛ pàò múin kúmúe gà ní kɔ d́à b́e kɔ dyi”.

فَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا
مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشَقَّجَا ﴿١١٨﴾

119. À d́à m̀ nyí kà mó se m̀ nyue muè d́e b́á-dɛ pàò mú, kè m̀ se múin-f́onòò muè.

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى ﴿١١٩﴾

120. Ké kà ní ná tò se m̀ nyue muè kè dyoɔo se m̀ f́aan muè.

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَى ﴿١٢٠﴾

طه ١١٧ - ١٢٠

(20:117–120)

189. Ké mòòn d́à m̀ kè nì kɔ-dɛ b́eò mú gbòò dyiin d́e se mú. kè mòòn d́à m̀ kée gbo-pa wíqí mú nyu d́e gɔ-màná b́eò gbo b́e mòòn kɔ d́à nyo tɔ b́e niin kɔ-dɛ mú gbòò se dyí-sédéèen kà.

(2:189)

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا
بِهَا إِلَى الْحَكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ
أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٩﴾

البقرة: ١٨٩

JIHAD—ÁDÀ JÈ VŌ VŌ VÈNÈ

Ɔ xwíniin mò b́é m̀ ḱé nì kpé séén tò b́ó se gbo w̄œn d̀è biì, ḱé wa mò d̀e dù t̄a: (1) Mú nyé-nyò b́é m̀ dyée, (2) Nwó-nàmaàn, ke (3) m̀ miòòn.

Kòwáqáànò t̄ém̄èèn k̄à Ɔ jù k̄é tò dyi kpáain, ní f̄èè k̄é k̄ō- d̀è p̄àq̄à me b́ó dyiin nyiniè. k̄é se dú k̄ō d̀è séén me ßaain dyi wáq̄à cá.

40. Wa d̄à nyo b̀è kpé nyí b́é wa ḱé nyo ße dyá wa to gboe gbo v̄ō, sepóedé, wa d̄à wa d̀e-gbà b̄ū nyu, ḱé Ad̄à b̀édé kpé j̄èè b́é Ɔ ḱé wa gbo kpá.

41. Nyo b̀è b́é wa d̄à wa bíq̄i b̀òq̄ò b̀èò k̄ōin kúmu b́ó se dyí séd̄èèn k̄à, sepóedé, wá d̄á, Á Wuq̄ui-k̄ō-nyòò mò Ad̄à, ḱé Ad̄à se ma ḡaa d̄iè b̀è kúmu b́ó nyo d̄iè b̀è j̄èèn, j̄āā j̄èè, wa mu ma d̀e séén wáq̄aan, wa mò C̄óci b̀è k̄é Ḡèd̄èp̄òò-gbò t̄oo b̀è k̄é biè n̄aan b̀è Ɔ k̄é Meèn b̀èò niin biè n̄aan b̀è, dyiin d̀èè múe, Ad̄à nyén̄eo mu nyoòn hwiq̄ji niin. Ḱé j̄āā j̄èè, Ad̄à mu nyo b̀è b́é Wa kpá Ɔ gbo kee, gbo kpáán. Ad̄à b̀édé kpé, Ɔ kp̄eo búá dyi miò.

(22:40-41)

9. Ad̄à po m̀ b́óí b́é m̀ ḱé se nyo b̀è seà m̀ gbo v̄ō b́ó ni biè-bièò j̄èè, ḱé wa seà ni bíq̄i-b̀òq̄ò b̀èò m̀ k̄ō kúmu keè, b́é m̀ ḱé gid̄ji-nyò jù, ḱé m̀ me f̄èèn wa dyi, j̄āā j̄èè, Ad̄à, d̀èb̀è nyo f̄èèn Ɔ dyiè mú.

10. Ad̄à se m̀ b́óí po b́é m̀ ḱé se nyo b̀è v̄ōā m̀ gboe gbo v̄ō b́ó ni biè-bièò j̄èè, ḱé wa kúmuá m̀ d̀e ni bíq̄i-b̀òq̄ò b̀èò k̄ō, ḱé wa kpáa nyo d̄iè ße gbo b́é wa k̄ea m̀ kumue, m̀ k̄é wa me b́ó bato j̄uè, ḱé nyo séén mu wa bato mú kp̄ōòn w̄èè, wa mò gma wáq̄à nyo b̀è.

(60:9-10)

أَذِنَ لِلَّذِينَ يَقْتُلُونَ بِأَيْدِيهِمْ ظُلْمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
نَجْوَاهُمْ لَقَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِينِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا
رُبَّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ
صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذَكَّرُ فِيهَا
أَسْمَاءُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلِيَنْصُرِ رَبَّ اللَّهِ مِنْ يَنْصُرِهِ

إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾
الحج: ٤٠ - ٤١

لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقْتُلُوا فِي الدِّينِ وَلَا
يُخْرِجُكُمْ مِنْ دِينِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ
حُبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩﴾

إِنَّمَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَتَلُوا فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُواكُمْ مِنْ دِينِكُمْ وظاهرُوا على إخراجكم أَنْ
تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٠﴾

المتحنة: ٩ - ١٠

11. Oò jàá po nyò bè! M̄ me tèmèèn m̄ gbo-ziàn-dè d̄o dyi b̄é ɔ ké m̄ póèèn d̄é ḡa-dyè-dyè nyò p̄a-p̄a d̄ò xwaan?

12. Ɔ mò m̄ me taḅa Ádà hwiḅii k̄é Ɔ Ḍoḅo-nyòḅ, k̄é m̄ k̄é ni b̄a-d̄é beo me ni ti k̄amàan-k̄amàan mú b̄ó Ádà j̄é, ɔ k̄é d̄é m̄ kp̄óḅoon. Ɔ n̄omò dyiin b̄ó m̄ biì, ɔ j̄ù k̄é m̄ dyie dyi dyuò cá ní.

(61:11-12)

70. Ɔ dyi nyò b̄é b̄é wa nià ti k̄amàan-k̄amàan mú b̄ó Á j̄é, j̄é j̄uìn, Á mu wa dyi-gmòḅn d̄é à hwiè beo xwiniin. K̄é j̄àá cá, m̄ me c̄èè m̄ gboe. Ádà ni nyò b̄é b̄é wa nyu d̄e n̄omò dyiin nyee gbo.

(29:70)

20. Nyò b̄é b̄é wa po j̄àá kee, k̄é wa s̄àà d̄é wa bíḅi b̄èo k̄é wa dyià n̄ó b̄ó Gèḅèp̄òḅ j̄é, k̄é wa nià ti k̄amàan-k̄amàan dyi dyéen nyee, wa k̄é wa k̄ó d̄e, k̄é wa miḅòn b̄ó Ádà j̄é, wa zi d̄e-kpaañ m̄iò d̄é Ádà dyéḅèèn. K̄é wa mu to qu qu k̄é dyii d̄ú d̄ú vènè dyèèn.

(9:20)

111. J̄àá j̄éé, Ádà d̄à j̄àá po nyò beo bá-d̄é p̄a ɔ muà wa nyiin nyee, mú ḅḅin; wa v̄ó b̄ó Ádà j̄é, k̄é wa d̄áḅá k̄ú k̄é wa d̄ie b̄é mé, ɔ mò nyénéèn d̄ááin-d̄é b̄é Ɔ d̄à nyu d̄é Ɔ Gmà c̄èè-d̄é kp̄ò Hm̄m̄o, k̄é M̄uà-ḅḅo k̄é K̄òwáḅááno mú. K̄é nyé séḅḅèèn dyi d̄é ɔ nyénéèn d̄ááin d̄eḅ mú k̄é ɔ zi Ádà dyie? Kp̄aañ nyénéèn d̄ááin d̄é b̄é m̄ k̄é Ɔ d̄áá nyue múan dyi, d̄e niào wee mò to qu d̄u vènèo.

(9:111)

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءٰمَنُوْا هَلْ اَدْرٰكُوْا عَلٰى تَحٰزِيْرٍ تُنٰجِيْكُمْ مِنْ عَذَابِ ٱلْمَيِّتِ

تَوَمِّنُوْنَ بِٱللَّهِ رُسُوْلِهِۦٓ وَجٰهِدُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ

الصف: ١١ - ١٢

وَالَّذِيْنَ جٰهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَْنَّهُمْ سُبُوْلَنَا وَإِنَّ ٱللَّهَ لَمَعَ ٱلْمُحْسِنِيْنَ

العنكبوت: ٧٠

ٱلَّذِيْنَ ءٰمَنُوْا وَهَاجَرُوا وَجٰهَدُوا فِيْ سَبِيْلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ ٱللَّهِ وَأُوْلٰئِكَ هُمُ ٱلْقٰلِبُونَ

التوبة: ٢٠

إِنَّ ٱللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِيْنَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِآبٍ لَهُمْ ٱلْجَنَّةُ يَفْعَلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ ٱللَّهِ فَيَقْتُلُوْنَ وَيُقْتَلُوْنَ وَعَدَا عَلَيْهِ حَقًّا فِي ٱلتَّوْبَةِ وَٱلْإِنجِيلِ وَٱلْقُرْءَانِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِٗ مِنْ ٱللَّهِ فَٱسْتَشِرُوا بِنِعْمِكُمُ ٱلَّذِيْ بَاعْتُم بِهِٗ وَذٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيْمُ

التوبة: ١١١

96. Jàā po nyòò dye b̄è kòà dyi p̄ūe, k̄é wa sea dyí kó, k̄é nyo b̄è b̄é wa v̄òà b́ó Aq̄à j̄è dyiìn q̄é w̄àa k̄òò-q̄è k̄é wa miòòn mùe se w̄ò b̄éen. Aq̄à q̄à nyo b̄è b̄é wa v̄òain wa k̄ò-q̄è k̄é wa miòòn mùe dyii q̄ú b́ó nyo b̄è b̄é wa kòà dyi teeε gbo. K̄é Áq̄à q̄à wa q̄ò q̄ò q̄è nòmò dyiìn nyénéen q̄ááin. K̄é Aq̄à q̄ú k̄ūà-nyòò b̄èò dyii b́ó nyo b̄è kòà dyie k̄òen q̄é wa péε-q̄è v̄ènèò mú.

(4:96)

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرًا أُولِي الضَّرَرِ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ
اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ
دَرَجَةً وَلَا وَعَدَ اللَّهُ الْخُسْفَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ
عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٦﴾

النساء: ٩٦

JĀĀ PO-NYŌ BÈŌ WA DYÍ- SĒDĒÈN ĐĒ KĒ WA KPEĐE

Kòwádááno cĕe kà nyòòn ké Gèdèpódò jè jàā poe nyus; ké ɔ tèmèèn nyòòn dyí kà ɔ nì cĭèn nye. Ɔ nĕen jii kō kà Gèdèpódò tò ɔ wuquò dé dyi tèmèèn-dĕ múe. Gèdèpódò dyi ma kà ɔ miòòn jè nyu niè kee Pódòfè bèò ké ɔ dĕeñ-si-nyò bèò jè gbo cĕe bōen, nĭi, hwiđji taĕa taĕa kóqó-kóqó bá ɔ cĭ cĭo jè dyie muò dyi ziin. Wĕe kee, kà bĕ nyòòn nià cĭèn nyee, dĭin-dĭin bōò bédé bĕ ɔ ké dĭe bĕ kō dyi.

64. Jĭà-jè bédé Gèdèpódò gbo-ni-nyò bèò mō nyò bĕ nià bódó kpàà kō kpéen dyé kà ké dĕ gbà nyu nyòò dyi wa dĕ gbà dò gbo cĕ ní, nĭi, wa dá Gidji.

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا
وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٦٤﴾

65. Wa nyàná dyi ké wa jidji dyi bó Wuđuí-kō-nyòò dyùà bó máan hwùdù gánà dé ñaà baà mú.

وَالَّذِينَ يَسْتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٥﴾

66. Wa dá, à Wuđuí-kō-nyòò zà à Hĕé péé-dĕò à bŭ, sepóedé, Hĕé péé-dĕò mō sĕ-ná-sĕè gá dyé-dyé.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٦﴾

67. Ɔ mō cĭ-naań kè fòèn-naań gbà.

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٧﴾

68. Ké nyò bĕ dyi dĕ tòin, wa ní tòà dĕe fùdù-fùdù múe kè hwòqò nyini kàa kee wa ní dĕ sò púa.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٦٨﴾

69. Ké nyò bĕ ní dāa Gèdèpódò kà kò dò bó Áqà waan wĕe, ké wa ní dābā kú se dyi sédĕèn kà kee, ké wa ní po gbàqà ké nyò nyu dĕ bèa kee mu nàmaàn péé-dĕ dyéèn.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ
النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ﴿٦٩﴾

70. Ɔ mu gá dĕèn-kōen dyéèn bó dyí sò wèò baqà, ké ɔ mu dé zùòn zààin zààin mú cĭin.

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٧٠﴾
يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ

71. Ɔ sĕèn nyò bĕ sòà nàmaàn gbo ké wa poà jĭāá ké wa nyuà dĕ nòmò dyiin nyee; Áqà mu wa

مُهَانًا ﴿٧١﴾
إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا

đe gbà bèo đeèn-đe mú zēen, ké Aqà mò nyo kōen zīin-nyò kè Wīi-nyò.

72. Ké nyo bè sà nàmaàn gbo ké wa nyo đe nòmò dyiin nyee, wa gmòen Áqà gbo đe jàà xwa cèè-cèè mú.

73. Ké nyo bè ní nyua sèe-zà-seè ké wa dyia đe gbà dyèen wa zià ò dyiin đe wa miòon kpèen dyé dyé múe.

74. Ké nyo bè bè wa Wuđuí-kō nyò bēo jè dyia wa hwiđii sièn nī, wa ní sōa ké wa ní kpèa dyéđéen dyie.

75. Ké nyo bè cēà ké wa dā, Nyo Wuđuí-kō-nyò nyí à gmāa bè kè à dyú bè bè wa ké à dyéđéen wēen-đe jùe, ké nyue ní bè à ké nyo bè fēā Aqà dyie hwiè nī.

76. Ō mò nyo ní kà bēà mu péè-đe nòmò dyiin qò dyèen đe Páwéđédàà Sepóéđé, wa ku-dyi, ké giđii nyíoon zà zà mu wa hwii kpòon.

77. Cí đeé mú, sepóéđé, ò mò cí-naan nòmò dyiin bè m ké đe cí.

78. Cēe se jàà po nyo gbo: Ní 6aà wuđúò Nyo Wuđuí-kō-nyò see mó, m dā jàāo bó ké ò se m mó đe. Ké ní jàāo bó jè ní gā péè-đe qà m dyèen.

(25:69-78)

31. Nyo bè cēà ké wa dyi níin, à Wuđuí-kō-nyò mò Aqà ké wa ní kuà dyie, Injā dyi wa gbo, ké ò dā, bó fēen ké wii me bó m nyue ké bá-đe pá bè ò dāám m nyéneen nyee, kpáan ò jè múan dyi.

فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۗ وَكَانَ اللَّهُ

عَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧١﴾

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَنْبُؤُ إِلَى اللَّهِ

مَتَابًا ﴿٧٢﴾

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ

مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا يَنْتَبِهُ رَبِّهِمْ لَمْ يُخْرِجُوا

عَلَيْهَا صُغْرًا وَهُمْ عَمِيَانًا ﴿٧٤﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا

وَذُرِّيَّتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ

إِمَامًا ﴿٧٥﴾

أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا

وَيُلْقَوْنَ فِيهَا حَاجِيَةً وَسَلَامًا ﴿٧٦﴾

خَالِدِينَ فِيهَا حَسَنَاتٍ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٧﴾

قُلْ مَا يَعْشُرُونَ لِي دُعَاؤِي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ لَفَدَدْتُ بَشِيرًا

فَسَوْفَ يَكُونُ لِرِزَامًا ﴿٧٨﴾

الفرقان: ٦٤ - ٧٨

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا

تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا

وَلَا تَحْزَنُوا وَابْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ

تُوعَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Ā mò ni bàto bè dè fèè nià kee mú; kè dè fèè nyo kò bó dyie mú; Đée mú dè ni mu dè séén ni zùùò mó dyéèn, ké dèe mú dè ni mu dè séén ò zòò dyéèn.

مَنْ أَوْلِيَٰكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا نَشْتَهُى أَنفُسُكُمْ وَلَكُمْ

فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٣٢﴾

33. Ni dè nòmò dyiin nyí-nyí sòen Nyo Wuđuí-kō-nyò mòà Nyo kōèn ziiin-nyò kè Wii bédé nyòò gbo.

نَزَّلْنَا مِن عَفْوَ رَحِيمٍ ﴿٣٣﴾

حم السجدة: ٣١ - ٣٣

(41:31-33)

2. Jāā cá, jāā-po-nyò bèò dyé nòmò dyiin.

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٢﴾

3. Wa dyà wa miòòn òiđii dè òaà-òaà mú.

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَشِعُونَ ﴿٣﴾

4. Ké wa pòèen dè-gbà séén kōèn.

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٤﴾

5. Ké wa péè wa tò-dè bèò tee.

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿٥﴾

6. Ké wa gmò wa miòòn dyí dè dē-dē xwai nyu nyu mú.

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٦﴾

7. Đe sòèn wa gmàà bèò xwaan wēe, wa se wa kààin bēèn sepòedé, ò sòèn wa òià sō mú jè.

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ

غَيْرٌ مُّلُومِينَ ﴿٧﴾

8. Nyo bè mó dè kà kò dō dyi bó dyèà wáàn wēe nyu nāmààn.

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٨﴾

9. Ké nyo bè gmò wa miòòn dyí dè hwiđii taġa taġa mú, kè dè wuđu òi òi bèò mú.

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رِعُونَ ﴿٩﴾

10. Kè nyo bè gmò òaà-òaà jè gbo nòmò dyiin nye.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿١٠﴾

11. Wa mò dui-sè-nyò bèò.

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿١١﴾

12. Wa mu Páwédédàà kōòn, ké wa mu dè ciiin.

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٢﴾

(23:1-12)

المؤمنون: ٢ - ١٢

KPÉ BÈÈN WŌ BÈ BÓ GÀA KÈ MÀA BÈ BÌÈ

Hwè bɛ Esánaàm màà bèò ké ma kpòon kpáa wa se ma kpé dò bédé fɔɔ. Esánaàm mò biè-biè dòn bɛ ɔ bédé dyi dè kpèa bɛ ɔ ké màa bèò kpé nyi bɛ wa kè gáa bèò ké wŏ bɛèn dyiin dɛ zùun kè dɛ biè-biè kpa-dɛ mú dɛ fèin, kè ɔ nyi wa pá bɛ wa kè dɛ kŏ kè ɔ nyu wa kpéò bɛ ɔ ké gmàò wáká dò jù.

98. Jáā po nyò bɛ ɔ sédɛèn dyi bìi ɔ me mò gáa mɔɔ Maa kee, à mu ɔ fèè nòmò dyiin nyiin; kè à mu wa pèèn dyiin dɛ wa kùà nòmò dyiin nyu nyu mú.

(16:98)

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنَجْزِيَنَّهُ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾ النحل: ٩٨

125. Nyò séén nyu dɛ nòmò dyiin kèbii wa me mò Gaa mɔɔ Maa kee, kè ɔ mò jáā po nyò kee, mu dɛ Páwédédàà mú kè wa se wa jèèn mɔɔ mu.

(4:125)

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ
أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا
يُظَلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٢٥﴾ النساء: ١٢٥

36. Bó gáa bè bɛ wa tò wa miòòn Aqá dɛi, kè màa bè bɛ wa tò wa miòòn gáná ɔ dɛi, kè gáa bè bɛ wa po jáā kè màa bè bɛ wa po jáā, kè gáa bè bɛ wa nyu wuɖue kè màa bè bɛ wa nyu wuɖue, kè gáa bè bɛ wa mò jáā nyò bèe kè màa bè bɛ wa mò jáā nyò bèe, kè gáa bè bɛ wa ku-dɛi kè màa bè bɛ wa ku-dɛi, kè gáa bè bɛ wa dɔ̀a wa miòòn bíq̄iie kè màa bè bɛ wa dɔ̀a wa miòòn bíq̄iie, kè gáa bè bɛ wa tò-tò-dɛe kè màa bè bɛ wa tò-tò-dɛe, kè gáa bè bɛ wa kpá tónó múe kè màa bè bɛ wa kpá tónó múe, kè gáa bè gmàò wa miòòn dɛi, kè màa bè bɛ wa gmàò wa miòòn dɛi, kè gáa bè bɛ wa kámáa Aqá jè miòòn kè màa bè bɛ wa kámáa ɔ jè miòòn ke, Áqá qá wa bìi kŏen ziiin-ziiin kè pée-dɛ vèné dò nabáa.

(33:36)

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَنِينَ وَالْقَنِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّادِقِينَ
وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ
وَالصَّالِحِينَ وَالصَّالِحَاتِ وَالْحَافِظِينَ
فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّكِرَاتِ أَلَّا يَكُونَ
كثِيرًا وَالذَّكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً
وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٦﴾ الأحزاب: ٣٦

41. Nyɔ bé ɔ nyu nàmààn wēe mu ɔ nàmàànɔ pèè-dè dyèèn, Kεε, nyɔ bé ɔ nyu dε nòmò dyiin nyεε, gaa kè maa wa dyi jãã po nyò jùin, wa mu dε b̄a-dε p̄aò mú dyáán, wa mu dε se zεdεε b̄éen nyεε dyèèn.

(40:41)

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُحْزَنُ إِلَّا مِثْلَهَا وَمَنْ عَمِلَ
صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْتَفَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْفَعُونَ فِيهَا بِغَيْرِ

حِسَابٍ ﴿٤١﴾

المؤمن : ٤١

229. Maa b̄é b̄é wa kè wa dyú-b̄a b̄e d̄a b̄òòèn nyεε, mε fòèèn b̄é wa ti kè wa k̄ɔ dyi b̄ó kpa t̄a hwè; kè ɔ se dyi séd̄èèn b̄ó wa b̄ii b̄é wa kè dε b̄é Ád̄a p̄oà d̄é wa xwíniín nyεε vie, ɔ jù kè wa dyi Ád̄a kè Wè Hwèèn-gb̄òò jè jãã p̄òεen; kè wa dyú-b̄a b̄èò b̄éd̄é kpé b̄é wa kè wa dyi kp̄ɔ dε b̄ó ti ni náa b̄aɗa, ɔ jù kè wa dyi gbo kp̄ɔen mó d̄eeñ. Ké (maa b̄é) b̄éd̄é kpé k̄a gaa b̄èò m̄òòn nià wa k̄òèn nyεε nià ke, keε gaa b̄éd̄é pá b̄ó wa k̄òen. Ké Ád̄a mò kpé b̄éd̄é Nyɔ, Hwòd̄ò-f̄nò-n̄yò.

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا
يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِيهِ أَرْحَامَهُنَّ إِن كُنَّ
يُؤْمِنَنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيُعَوِّبْنَ لِحُكْمِ اللَّهِ فِي ذَلِكَ
إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٩﴾

230. B̄èèn b̄èèn nià keε m̄é kp̄aan ná s̄ò nyèènè nií, wa mε kp̄ɔ wa dyi d̄é hwìè séd̄èèn dyimú, m̄òò wa kè wa dyi t̄aà d̄é gùd̄ji mú. ɔ se gma d̄ò b̄é m̄ kè dε m̄ d̄a ni gm̄aa b̄èò nyiε wa xwa-z̄a, ɔ s̄èèn b̄é f̄èèn dε b̄é b̄é Ád̄a t̄oà j̄ii keε hwè. Kεε m̄ dyi f̄èèn kè m̄ se dε Ád̄a toà j̄ii keε dyi kp̄ɔen, nií, ɔ se nàmààn d̄ò d̄é b̄é gbo b̄é Maaò kè dε d̄ò tò b̄ó ɔ pí-dyi kp̄á jè. B̄ó gma wáɗáa, nyò b̄é wáɗá Ád̄a gm̄aò keε, mò dε-gb̄a nyu-nyò b̄é.

(2:229-230)

الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ ۖ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ
بِإِحْسَانٍ ۖ وَلَا يَحِلُّ لَكُمَّ أَنْ تَأْخُذُوا بِمَا
ءَاتَيْتُمُوهُنَّ سَبِيًّا إِلَّا أَنْ يُحَافَا الْأَيْمِينَ أَحَدُودَ
اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ الْأَيْمِينَ حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا
فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ ۗ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ
تَعَادَ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣٠﴾

البقرة : ٢٢٩ - ٢٣٠

KPĀNÁ BÓÉÍ PO PO

Wuɖu bé ɔ tò kpáná po jè jii dé Kòwáɖáànò múe, mò Wiɖi-bà, ké ɔ xwiniín jé jéó se kpáná po jè jii tò ká à nyuà múin wɔɔ ke. Wiɖi-bà, mɔà kpáná po poe mó mú nyé dè sepóedéen ɔ báain nyo kpò wè pū, ké ɔ ní wɔ ké nyo muee dò ní dyé dè. Bó kpaàn po wiɖi bé ɔ béɖéà kpáná kee jèe, nyo tòà wiɖi kee dú ti dyi ké ɔ po kpáná bó gá dyé nyoòn kɛen.

276. Nyo bè djà kpáná-dè kee se dyi nyànaa mu, ɔ sèen nyo bé Noó-nàmáán dà gbàto bàɖáain nye, sepóedé, wa cɛe ké wa dá; “dè peɖe-peɖe ni ká kpáná-dè nia kè” ké Aɖà dà peɖe-dè jè gbo wɛen dé ɔ gmàò mú kee ɔ se kpáná-dè jè gbo wɛen. ɔ jèe, nyo, Nyo-wuɖuí-kò-nyo náá wùdùò dyi gbo, ké ɔ dyi kpáná po jè dyi táán wɛe, nii, dè be ɔ dyé ma kiin nyee ɔ kòò, ké ɔ niin jè dé Aɖà gbo. Ké nyo bè dyiè gbo dyiin dè ké wa dyie nyuùn, wa mò nye-bóó niin-nyò bè, ké dé ɔ mú dé wa mu ciin.

277. Áɖà gbaa kpáná jè dyi ké ɔ nyue ké hwòdòe-wɛen-tò dè kpá kò. Ké Aɖà nyé nyò bè bè wa wɛen-se-jàà-po nyòò gbò ké ɔ mò nàmáàn-nyò vènèe mú.

278. Jáà cá, nyo bè po jáà ké wa nyu dè nòmò dyiin bè ké wa kpò baà baà kè dè tò-tò jè dyie, wa Wuɖuí-kò-nyòò mú pèen, ké fàà dò se wa kò dyie mu ké wa se wiin kpáan mú.

279. Oò jáà po nyò! fèen Áɖà bè m ké kpáná-po dè bè se m xwaa dyi táá, ɔ jù kè m dyi jáà po nyo be jùun.

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَرَعَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَاَنْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا

خَالِدُونَ ﴿١٧٦﴾

يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الصَّدَقَتِ وَاللَّهُ لَا

يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿١٧٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا

الصَّلَاةَ وَءَاتَوْا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ

رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٨﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ

الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٩﴾

280. Kεε ɔ jù ké m̄ seε nyuèn, nii, dè tò sòòn Áqà kè Ɔ Ðofo-nyòò gboε jè hwiqii; ké m̄ dyi gbo ziàn ní, nii, ni mu ni kō-dè séén ni maa dyéén qε, nii, m̄ se qε xwa biε mu ké nyo qò se m̄ jèén m̄òon mu.

281. Ké kpa-nyò qò dyi ti néèn-dyi qò mú niin, nii, tòmðen ɔ tiò ðooñ bε qε séén ké dyi séqéén, ké qε m̄ nyí nyòà pí-dyie mu dyí séqéén bó m̄ biì ò dyiò dyuò qòòn ní.

282. Fèèn wé kō xwíniín ni mu Áqà gbo qε muùn wεε dyi, nii, Zùù séén mu wa pèε-qè kō kùà wa qàa nyue dyéén, ké wa se wa se dyi-séqéén-qè bũ nyue mu.

(2:276–282)

30. Oò jãã po nyè! bó ni kō qè bèò mú gbòò se dyi-séqéén kà, ɔ me sèe qε m̄ dyé peqε-qè kùùn wē, qε wuquùn dyi wōèn-wōèn mú. Ké bè ní qá bε bè ké bè miòòn qá bá. Jãã cá, Áqà bédé Wii bó bè gbo.

(4:30)

فَإِنْ لَّمْ تَعْمَلُوا فَاذْنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تَبَتُّمُ فَلَكُمْ رُءُوسٌ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٨﴾

وَإِنْ كَانَتْ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَإِنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾

وَأَتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾
البقرة: ٢٧٦ - ٢٨٢

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَطْلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَن تَرَاضٍ مِّنكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٣٠﴾

النساء: ٣٠

ƉƐ ƉÈ MU KPÁÀN WÈƐ CÈ CÈ

Kòwáqáàno Ɔ wuƉu-kpá kíin kíin bèò pàqà Ɖé à qà múin gmòein nyee cè jàà kè tèmèèn-qè Ɖè Ɖá Kòwáqáàno dyíe jè. Wa Ɖíe Ɖè Ɖá Ɖe mu kpaàn wèe jè cè cè dyí, kè à qà Ɖíe Ɖè kpáa dyé Ɖó zò Ɖè qà zie mú. Kpáa-qè Ɖèò Ɖíe Ɖè Ɖèqèèn dyí kè Ɖíe Ɖè mò jii tò Ɖè mɔɔ ɔ mò wa sɔɔ. Ká à nyuà kòèn zaain nyee cèè-Ɖèò nyéné gānáo mò Ɖe mu kpáan wèe cè cèè Ɖè, kè Ɖíe Ɖè qà kpá Ɖé zò Ɖè qà zie mú. Ɖyi-tèmèèn-qè kíin kò jè à wɔɔ mò ká Ɖe cè-cè pàqà mu niin dyiin Ɖé cèè-cèè pàq àmúe.

(96:4-6)

20. Ɔ qà dyóó pèèin būin sō me, wa mu gbo kpáain wé qò ƉaƉa.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿٢٠﴾

21. Bàà qò nì wa púà; wa ní wáqáin gbo.

بَيْنَهُمَا بَرْحٌ لَّا يَتَّعِيَانِ ﴿٢١﴾

(55:20-21)

الرحمن: ٢٠ - ٢١

34. Oò gāna-nyò Ɖèò muee, kè gāa Ɖè! Ɖè dyi kpé Ɖèèn Ɖé Ɖè kè dyɔɔ kè Ɖóqó-kpáà sèèn-naan mu ní, níi Ɖè mu. kee m se Ɖé mue Ɖèèn Ɔ sèèn Ɖé Áqà kpé mú.

يَمَعَشَرِ الْجَيْنِ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن تَنْفُذُوا مِنْ

أَقْفَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَأَنْفُذُوكَ

إِلَّا سَاطِنِينَ ﴿٣٤﴾

35. Nì Wuqúí-kò-nyò nyí-qèò nyé m Ɖèèn jè mú doèèn nyé?

فَمَا يَأْتِي آلِهَ رَبِّكُمْ اتِّكِدَانِ ﴿٣٥﴾

36. Wa mu m nyè-miɔɔ se nyàná-so qò Ɖèqée gbo tooñ kè m se m miɔòn pòèèn Ɖèèn mu.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْابٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْصَرَانِ ﴿٣٦﴾

الرحمن: ٣٤ - ٣٦

(55:34-36)

2. Dyɔɔ Ɖèò dyi xwaan zaain ní,

إِذَا السَّمَاءُ أَنْشَقَّتْ ﴿٢٦﴾

3. Kè tò nì Wuqúí-kò-nyòò qùù gbo, kè Ɖe ná kee kpá ɔ gbo.

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٢٧﴾

4. Kè Ɖóqó kpáàò dyi, dyi Ɖèèn ní,

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ﴿٢٨﴾

5. Kè Ɖe séèn nì ɔ múe dyi, dyi Ɖèèn ní, kè ɔ dyi fódóón kpáain;

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٢٩﴾

6. Tò o Wuḍuí-kḍ-nyò d̀ùù gbo, ké ɔe nià kee kpá o gbo.

(84:2-6)

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٦﴾
الانشقاق: ٢ - ٦

5. Ké So-ni-gbu k̀ùùn ðé o ni ðènè ðaḍa-b̀ùè xwíḍiie, wa se o jè gbo k̀òo mu.

(81:5)

وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٥﴾

8. Ké wa dyi nyo k̀ò k̀ò ðèò gbo poèn ní,

(81:8)

وَإِذَا النُّفُوسُ رُوِّجَتْ ﴿٨﴾
التكوير: ٨ , ٥

11. Ké cèè-ḍè ðèò dyi dà séén dyi ðèèn ní.

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ﴿١١﴾

12. Ké ɔyo dyi dyi ðè f̀óḍóón ní.

(81:11-120)

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ﴿١٢﴾
التكوير: ١١ - ١٢

2. Bóḍó-kpáàò dyi o dyi tuò tuò vèneo nyue niin,

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿٢﴾

3. Ké bóḍó-kpáàò dyi o ti kàmààn-kàmààn ðèò dyàa niin,

وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٣﴾

4. Ké nyòòn dyiè cè, “Ðé kpá o gboe?”

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ﴿٤﴾

5. Wéa ðaḍaa o mu o b̀ò ðèò cèèn,

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿٥﴾

6. Bó ni Wuḍuí-kḍ-nyò mu o nyòòn dyi tèmèèn.

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴿٦﴾

7. Bó wé nià wèe múe gáá ðè mu dyi ðèèn, ðé wa ké wa k̀ùà ðe wa ḍa ma nyue dyé-ḍè dyé,

يَوْمَئِذٍ يَصُدُّرُ النَّاسَ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا

أَعْمَالَهُمْ ﴿٧﴾

8. Niin nyo mu k̀ùà tí-wè nyuùn wèe, mu o dyé-ḍè dyèèn.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٨﴾

9. Ké nyo mu ɔe-gbà tí-wè ḍò nyuùn wèe, mu o dyé-ḍè dyèèn,

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٩﴾

الزلزال: ٢ - ٩

(99:2-9)

106. Ké wa mu m̄ d̄yi dièn bá toḡo bèò jè d̄yi.
Bé wa ké niin, ní Wuḡuí-kō-nyòò mu wa séén d̄yi
wáàin méné-méné bé ɔ ké wa d̄yi bèèn ká púu-
púu nià ke.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١٥٦﴾

107. Ké ɔ mu wa mú nyáàn séén bé ɔ ké pá bé
qé d̄ò se kō b̄aa béen nyee jù.

فَيَذُرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٥٧﴾

108. Đé ɔ múe, m̄ se qé ãiḡi-d̄yi-d̄yi m̄ò d̄yíi-
ḡú ḡú d̄ò dyée mu.

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿١٥٨﴾

(20:106–108)

طه : ١٠٦ - ١٠٨

83. Ké wuḡu d̄ò d̄yi wa kō pé, à mu wa wé d̄ò
kō dyáàn s̄òen qé ḡòḡóon bé ɔ ké wa puà,
sepóedéen, nyòòn bè se à Dyí-témèèn-qè bèò j̄áá
pò.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ

تُكَلِّمُهُم أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٣﴾

(27:83)

الزل : ٨٣

8. Ti dyédéo se ceo d̄yi kp̄òò béèn nye,

فَإِذَا رَأَىٰ الْبَصُرَ ﴿٨﴾

9. Ké d̄ènèò mu muèn,

وَحَسَفَ الْقَمَرَ ﴿٩﴾

10. Ké dyòḡóò kè d̄ènèò wa mu gbo kpááin.

وَجَمَعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرَ ﴿١٠﴾

(75:8–10)

القنينة : ٨ - ١٠

DYÉDÉ GBOÍ KPA ĐÈ BÁ TOĐO KŌ JÈ DYÍE

Kòwáqáàno ɔe tíín-tíín ɔò bá ɔ dyíe mò, ɔ màà z̄hōdēdē dú ɔaɔa-buè sè hīnye dyeò ɔ se ɔe ɔò bá ɔe ɔè nì ɔòɔó kpàà k̄o jè cē ɔe ɔ kè se jù ɔò ɔe múin gm̄den-nyò ɔò gbo. ɔ wuɔu ɔíe ɔè mò ɔò ɔe múin gm̄den-nyò ɔè bìi kè ɔíe ɔè mòòn nì wáqáa kè wa nì ɔe múin gm̄den nyò ɔè f̄oēn. Wuɔu-kpà weè mò ɔe wa gā ɔe ɔ kè ɔòɔó-kpàà k̄o nì ɔe ɔè nià ɔe Kòwáqáàno múe jè cē.

30. Ké ɔe ɔ Đàbààn-ɔe ɔèò hwiè ɔe ɔ me dyòò ɔèò ɔ kè ɔòɔó-kpàà, kè cī-ɔe séén ɔè ɔe wa ɔàa dyi ɔèèn ɔe pá s̄s̄ ɔèò múe. Ké ɔ mò nyò ɔéɔé kpé ɔé ɔ kè wa dyi poèn kà ɔ hwòɔò m̄o ke.

(42:30)

وَمِنَ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

الشورى: ٣٠

99. Ké ɔ mò nyò ɔà m̄ nyò dyuáɔò jù jù mú nyu, kè ɔò m̄ bìie, m̄ ɔéɔé ɔíɔi kè cī-naań. À ɔà Đàbààn-ɔèò jè k̄oēn zààin m̄ò ɔe nyò ɔè ɔéɔé ɔe múin w̄ w̄ kee gbo.

(6:99)

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَوْفٍ وَمُسْتَوِدٌ ﴿٩٩﴾
قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُوْنَ ﴿٩٩﴾
الأنعام: ٩٩

2. Oò nyò ɔè! f̄ēēn nì Wuɔuí k̄o nyòò dyi, nyò meà m̄ s̄òòn ɔe nì nyò dyuáɔò jù jù múe, kè ɔ me ma gbo kpà-nyò, kè s̄òòn ɔe wa s̄o múe, gāa ɔè kè màa ɔè dyi kè wa f̄ēēn Aɔà Nyò k̄o nyéne mú ɔè z̄o ɔe ɔe ɔè muee ɔè gboe, kè f̄ēēn. ɔ dyi jé jé ɔè m̄ kè gbo kp̄d̄en-kp̄d̄en nià ɔè puà kè kee kp̄ēn dye. Jàà cá, Áɔà gm̄òèn ɔè k̄oēn.

(4:2)

يَأْتِيهَا النَّاسُ اتِّفَؤَارِكُمْ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتِّفَؤُوا إِلَى اللَّهِ الَّذِي نَسَأَ لُونِ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَفِيئًا ﴿٢﴾
النساء: ٢

7. ɔ mò Nyò meà m̄ ɔe m̄ ɔe xwíniín kà ɔ hwòɔò m̄o ke; Gèd̄ep̄òò ɔò se nì ɔ s̄ēēn ɔ ɔòòn. ɔ ɔéɔé kpé, ɔ f̄òn̄-Hwòɔò.

(3:7)

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٧﴾ آل عمران: ٧

20. M̄ seɛ dyé kà Áđà me dyɔɔ b̄e kè b̄ođó-kpàà dyiɪn d̄e f̄onò hwòdò d̄e b̄e múe? Ɔ hwòdò dyi w̄eɛn, Ɔ b̄eɛn b̄o m̄ zàà b̄e ɔ kè me-d̄e d̄ie b̄e d̄e dyà.

(14:20)

6. Oò nyo b̄e, dyi s̄o s̄o j̄e dyi b̄e hwiđii kp̄eɛn ni, ɔ me ni b̄e hwiđii kà à me ma m̄ s̄oɛn d̄e p̄ũ p̄ũ múe, kè s̄oɛn d̄e hwò-ni b̄o mú, kè s̄oɛn nyoɔm̄o p̄o mú, kè s̄oɛn d̄e f̄o p̄o múe, ɔ d̄ò w̄e me ma, kè d̄ò w̄e se ma me, nií, b̄e à kè à kp̄eɛ m̄ dyi t̄em̄eɛn. Ké à nyue b̄e d̄e nià m̄ xwínín nyee, kè d̄e ni b̄o ti j̄e j̄e j̄e; P̄úe, à dyà ma m̄ pié kà dyú p̄eđeɛ b̄e nià ke, p̄úe, à gm̄eɛn ma m̄ b̄e m̄ kè ma kp̄e b̄eđe. Ké b̄e d̄ie b̄e ni b̄e b̄e kè mé hw̄e búá-tiò kè nyini, kè b̄e d̄ie b̄e nyee d̄e b̄eɛ ti s̄uà b̄eɔ mú, kè b̄e se d̄e d̄ò dyi dyuò d̄e f̄o. Ké m̄ dyé b̄ođó dye-dye se f̄eè b̄eđeɔ, keɛ à dyi ɔ ni k̄o t̄oɛn, nií, Ɔ gbaà kè ɔ vuđù kè ɔ tođo b̄o n̄om̄ò k̄oɛn b̄e.

(22:6)

89. Ké m̄ dyé tođo b̄e b̄e m̄ d̄áàin wa kuà dyi m̄o cá ke, keɛ wa mu ziin kà ní-kp̄o nià d̄e dyɔɔ dyie z̄ià ke, Áđàa k̄uà s̄o b̄e Ɔ d̄àa d̄e s̄eɛn mú hwòɔ. J̄àà cá, Ɔ dyuò d̄e-s̄eɛn ni nyue dyi.

(27:89)

9. Ké ɔ nyu so b̄e kè nimi t̄oɔ b̄eɔ kè Asè-dyù b̄e b̄e b̄e kè wa mú n̄aan, kè wa mò d̄e n̄om̄ò dyiɪn b̄eɔ d̄ò. Ké ɔ mu d̄e b̄e b̄e b̄e s̄eè dyi dyuò keɛ nyuun m̄oɔ meɛn:

(16:9)

2. Mana ni nyo k̄o xwaan̄ b̄e k̄aá b̄ođò n̄ià kè Ɔ b̄eđe kp̄e b̄o d̄e s̄eɛn k̄oɛn nyee k̄o.

3. Ɔ me ḡiò kè f̄eè b̄e Ɔ kè m̄ mú d̄ò, keb̄ii m̄ séđeɛn d̄yí d̄e kp̄eđe b̄e múin; kè Ɔ mò kp̄e b̄eđe-nyò kè nyo k̄oɛn ziin nyò v̄eɛn.

4. Ɔ me Dyòɔ m̄eɛn-s̄ò kè wa kp̄òɛn gbo, m̄ se gbo z̄ààin-z̄ààin d̄ò d̄e m̄eɛ-d̄e b̄eɔ hwie dyée b̄eɛn; Ɔ mò J̄ià-j̄e b̄eđe Ḡeđeđòp̄ò. Niin gm̄òɛn dyi d̄e m̄ dyé d̄e gbá gbá d̄ò?

(67:2-4)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ

إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٢٠﴾

ابراهيم: ٢٠

يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ

ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَعَيْرٍ مُخَلَّقَةٍ لِنَبِّينَ لَكُمْ وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ

وَمِنْكُمْ مَنْ يُنْفِقُ وَمِنْكُمْ مَنْ يَبْرُدْ إِلَىٰ أَرْدَىٰ الْعُمْرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا

وَتَرَىٰ الْأَرْضَ هَائِلَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ

أَهْرَجَتْ وَرَبَّتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ رَوْحٍ يَهْبِجُ ﴿٢١﴾

الحج: ٦

وَتَرَىٰ الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُمِعَ لِلَّهِ الَّذِي أَنْفَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَإِنَّهُ خَيْرٌ مِمَّا

تَفْعَلُونَ ﴿٨٩﴾

النحل: ٨٩

وَالنَّخْلِ وَالْبَعَالِ وَالْحَمِيرِ لَتَرْكُبُوها وَرَبِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩١﴾

النحل: ٩١

تَبَرَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢١﴾

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَاتَرَىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَوُّتٍ فَأَرْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ ﴿٤١﴾

المالك: ٢ - ٤

فطوري: ٤١

BAĀ—BAĀ BÈ

Baā-baā mò gbo kpḡèn-kpḡèn vènè bó Gèdèpḡó ke nyo mòà gèdèpḡó nyòò pūá. Gèdèpḡó Wìio mò dè dyà nyòò Gèdèpḡó gbo. Nyòò wḡèn gbo dè mùà mú kè dè hwòdòe dè hwè kà; kè Gèdèpḡó xwḡén ɔ bùèn. Dè baā baā mús, gbo kpḡèn kpḡèn nià kee, dyà ɔ miòòn niin dè nòmò dýiin bè. Nyo bè bḡ wa dyuòà zùùn dýi dyé-dè bè dyie, wa dyuòe dè dýi dyé-dè bèaa mú kà dýi sédḡèn-sédḡèn, jãà po-nyò dè baā baā mús wa bḡdḡ dè kpé vènè dḡe.

187. Ké ní gbo-ni-nyòò dýi m̄ dýi die bó ní jèin, cḡe, kà M̄ xwḡèn dyie. Ní jù giḡii nyò bèò baā wuḡuò gò, wa dýi m̄ baā ní. ɔ kḡ jè wa me tò m̄ gbo dḡùù bḡ wa kè M̄ jè jãà po, bḡ wa kè hwie sédḡèn dýi kidí sí”.

(2:187)

202. Ké wa dýi bè dḡ, “À Wuḡuí-kḡ-nyòò nyi à nòmò dýiin nḡ bóḡḡ kpàà kḡ, kà dyuáḡḡò kãà ɔ mu niin dè bóḡḡ dḡièò kḡ gmò à dýi sḡendḡ nyee nyo puà puà xwaañ.

203. Bó wa biie wa mu wa niin dyé-dè nòmò dýiin dyèèn, sepòedḡ wa dḡa ma kũà nyu jè. Ké Āḡà fũà bó dḡ zedḡ jè.

(2:202–203)

287. Aḡà se gbḡ-ku-xwa bḡ zùù dḡ se bḡèn nyee, ɔ nyie mu. ɔ mu ɔ péé-dè kḡ kũà ɔ nyue dyèèn, kè ɔ mu gà dyé-dyé bḡ ɔ kḡ bḡ ɔ kè dyée dyèèn. Ā Wuḡuí-kḡ-nyòò ní dyèèn à gà, ɔ jù kè dḡ dýi à hwidḡii sḡ m̄òò à dýi dḡ-xwa bī ní; kè à Wuḡuí-kḡ-nyòò se à gbḡ-ku-xwa bḡ à se bḡèn nyee nyie mu, kà ɔ nyu ma kà nyo kiin bèò ke. Ā Wuḡuí-kḡ-nyòò, gbḡ à se bḡèn nyee bḡò à nyie; gbàa à nàmàan bèò dýi bḡ m̄ kè à kḡèn ziin bḡ m̄ kè à wii kḡ bḡdḡ; M̄ mò à Wuḡuí-kḡ-nyòò; ɔ kḡ jè, kpá à gbo sḡin bó nyo bè seà jãà poe gbo.

(2:287)

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ
أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا
لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٧﴾

البقرة: ٢٨٧

وَمِنْهُمْ مَن يَسْأَلُ رَبَّنَا أَنِ ارْحَمْنَا فِي الدُّنْيَا
حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ
النَّارِ ﴿٢٠٢﴾

أَوَلَيْكَ لَهُمُ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا ۗ وَاللَّهُ سَرِيعُ
الْحِسَابِ ﴿٢٠٣﴾

البقرة: ٢٠٢ - ٢٠٣

لَا يَكْفُرُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا أَوْسَعَهَا لَهَا مَا
كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا
إِن سَبِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ
عَلَيْنَا أِصْرًا كَمَا حَمَلْتُمْ عَلَى الَّذِينَ مِن
قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لِإِطْلَاقَةِ لِنَابِنَا
وَأَعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا ۗ أَنْتَ مَوْلَانَا
فَاَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٧﴾

البقرة: ٢٨٧

191. Dé dyòò bèò kè bódó-kpàà me me múe, ɔ kè kpá-dè sédèèn-dyí bè kè wé kō xwíniín bē dābāàin-dè bè ni, bó dè múin wō-nyò bè biie.

192. Nyo bē bē Aqà jè ni hwiqii, kà wa nyàná dyi, kè wa kò dyi, kè wa pèá zō, kè wa poeèn bódó-kpàà mè mè jè hwiqii tee, “À Wuquí-kō-nyò, m se dè bè nià kee me pí-dyi; Gbào, m mò mú-hwè-nyò; pòèn à niin sòèn dè gá dyé dyé ni dè nyeo múe xwaan.

193. À Wuquí-kō-nyò, nyo, kàà séén bē m dā bē wa kè nye gbà wō múe, ɔ mò nyo m dā zùun zààin nye. Ké dè-gbà nyu-nyò se gbo kpá-nyò dō dyé mu.”

194. À Wùquí-kō-nyò, à wō kè zio po nyò dō ni à jáà gbo dāan, “po Ni Wuquí-kō-nyò jè jáà, kè à dā jáà po. À Wuquí-kō-nyò, ziiin à kōen sòèn dè à nàmàán bèò gbo, kè zà à dè gbà bèò gbo, dè mé mé múe, zedè à niin dè dyí-sédèèn nyò bèò hwiè.

195. “À Wuquí-kō-nyò, nyí à dè M dāa à nyénéin dāáin dyiin dè Ni Wuqu-wōen-dēen-nyò múe, kè bō à dē nyue dè dyí sò wèò mú. Ké jáà cá, mòòn jádà ni nyénéèn dāáin-dèò mú.

196. ɔ kō jè, wa Wuquí-kō-nyò jù wa baà wuquò gò, kè ɔ dā, “M se wō mu bē kùà dō bē gāa mōò màa dō nyu dè bè hwiè kee kè xwááán sè. Bè sòèn sòèn mú; kee nyo bē dāà da sò, kè wa dāa wa dè wa bíqí bè kumúe, kè wa dā gá dyé bō ní jèe, kè wa vō kè wa díe bè dāà mée, jáà cá Ní mu wa dè gbà gbo zàan kè wa mu ní bá-dè pà bè kō mú bē zi-ni dyià kee dyaan, péè-dè sòèn dè Aqà gboe, kè dè Áqà gboe dè péè-dè nòmò dyiin séén ni”.

(3:191–196)

إِنِّي فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَخْتَلِفِ
الْيَلِ وَالنَّهَارِ لَأَيُّهُ لَأُولَى الْأَلْتَبِ ﴿١٩١﴾

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ
وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا
خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩٢﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ ﴿١٩٣﴾

رَبَّنَا إِنَّا أَسْعَمْنَا مُنَادِيًا يُّنَادِي لِلْإِيْمَنِ أَنْ ءَامِنُوا
بِرَبِّكُمْ فَتَأْمَنَّا رَّبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا
سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٤﴾

رَبَّنَا وَإِنَّا مَآءِدَتِنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا نَحْزَنُ أَيَّوْمَ
الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخَلِّفُ الْمِيْعَادَ ﴿١٩٥﴾

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ
عَمَلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ
فَالَّذِينَ هَآجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِّنْ دِيَارِهِمْ وَأُوْدُوا
فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ جَارِي مِّن
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ تَوَآبًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ
حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٦﴾ آل عمران: ١٩١ - ١٩٦

MÚ HWÈ KÒWÁĐÁÀŃO WUDU
KPA MÈNÉ MÈNÉ BÈ

1. Đé Aqà m̀à j̄ià-j̄è k̀è W̄iì b̀éq̄é nỳòò nỳéné mú.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. M̄ me q̄á, Oò se-j̄āā-po nỳò b̀è!

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿٢﴾

3. Đe b̀è b̀è m̀òòn biè kee, m̀óòn se wa biè.

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٣﴾

4. K̀é m̀òòn ní biè q̄e m̀óòn biè ke.

وَلَا أَنْتَعِبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٤﴾

5. K̀é m̀óòn se q̄e m̀òòn bièà kee bièe mu.

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ﴿٥﴾

6. K̀é m̀òòn se q̄e m̀óòn bièà kee, bièe mu.

وَلَا أَنْتَعِبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٦﴾

7. M̄ b̀éq̄é niin biè biè, k̀é m̄ b̀éq̄é niin biè biè.

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٧﴾

(109:1-7)

الكُفْرُونَ ٧ - ١

1. Đé Áqà m̀à j̄ià-j̄è k̀è W̄iì q̄éq̄é nỳò kee nỳéné mú.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Áq̄āa nyo gbo kpá kpáo d̄yi d̄yi ní, ɔ k̀è to qu qu d̄yi ní.

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿٢﴾

3. K̀é m̄ dyé k̀é nỳòòn wáq̄á kúq̄úu k̀é wa ni Áq̄ā biè biè nỳien.

وَرَأَيْتِ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ

أَفْوَاجًا ﴿٣﴾

4. Búáin ni Wuq̄uí-k̄ō-nỳòò nỳénéò d̄yi b̀è m̄ k̀é ɔ baàin, b̀è m̄ k̀é k̄ōen z̄iin z̄iin d̄yi mó q̄é ɔ xwaañ. J̄āā cá, ɔ ni q̄e d̄yien q̄é W̄iì mú.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَأَسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ

تَوَّابًا ﴿٤﴾

(110:1-4)

الْمُصِرِّ: ٤ - ١

MÚ HWÈ KÒWÁDÁÀŃ WUĐU
KPA MÈNÈ MÈNÈ BÈ

1. Dé Ádà màà jīà-jè kè Wii bédé nyòò nyéné mú.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Dé zii tiò mú,

وَالْعَصْرِ ﴿٢﴾

3. Jáā cá, nyòòn ni xwáqáán seè dyien.

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِفِي خُسْرٍ ﴿٣﴾

4. Ɔ sèèn nyo bè poà jáā ké wa nyuà kūà nòmò dyiin nye, ké bè dúin-duin dyii dé jáā mú, ké bè dúin-duin dyii dé dyi ku-ku mú.

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا

(103:1-4)

بِالْحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ ﴿٤﴾

1. Dé Ádà màà jīà-jè kè wii bédé nyòò nyéné mú.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. M̄ me dá, Ɔ mò Nyo màà Ádà ke,

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿٢﴾

3. Ádà kō Ɔ miòòn, ké Ɔ mò dε séén gbo zò nyò nòmò dyiin;

اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٣﴾

4. Ɔ ní wódòèn dyú m̄o nyo dò se Ɔ wódòèn,

لَمْ يَكِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٤﴾

5. Nyo dò se ni kà Ɔ nià ke.

وَلَمْ يَكُنْ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ ﴿٥﴾

(112:1-5)

الإخلاص: ١ - ٥

1. Dé Ádà màà jīà-jè kè Wii bédé nyòò nyéné mú.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Cēe bē m̄ ké n̄in, m̄ mó gbaà gbaà dyi dé à Wuđui-kō-nyò màà dε séén me-nyò kee mú.

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿٢﴾

3. Sòèn bó nàmààn gboe Ɔ dà dε bē me,

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٣﴾

4. Ké sòèn bó mààn nàmààn gboe, wa bēèn dyi.

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٤﴾

5. Ké sòèn dε nyo bē mó bē gbo zààin-zààin keà ni:

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٥﴾

6. Ké sòèn bó nàmààn gboe, hwènè-nyòò, hwènèò;

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٦﴾

الفلق: ١ - ٦

(113:1-6)

MÚ HWÈ KÒWÁĐÁÀŃO WUDU
KPÀ MÈNÉ MÈNÉ BÈ

1. Dé Ádà mòà jìà-jè kè Wii bédé nyò nyéné mú.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Cēε 6é ò kè níin, ò mó dyí-gmò gmò dyi dé nyòòn séén Wuđui-kò-nyòò gbo.

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿٢﴾

3. Nyòòn séén kōen ni-nyò.

مَلِكِ النَّاسِ ﴿٣﴾

4. Nyòòn-dyùè Gèdèpòò,

إِلَهِ النَّاسِ ﴿٤﴾

5. Sòen dé nàrààn sáná-wùdù mú.

مِنَ سِرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٥﴾

6. Nyé pàin dé gàà bè sáná hwòdò bũe,

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٦﴾

7. Sòen dé gāna-nyò bèo kè nyo tso bè hwiè.

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٧﴾

(114:1-7)

الناس: ١ - ٧